

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un semestru . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "
Arad de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
Austria . . . 10 Cor.
Arad de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák-Ferencz utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu se ina-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Românii și kossuthismul.

Prezența episcopului de Arad la desvălirea monumentului lui Ludovic Kossuth a fost aproape trecută cu vederea de presa maghiară. În cercurile ziaristice românești ea a întâmpinat o desaprobare generală. Unii confrăți caută și după motivele, care ar fi putut îndemna pe episcop să manifeste în acest chip, și afirmă că s'ar pregăti în unele locuri la noi, în taină, o evoluțiune politică a românilor spre kossuthism. În vremuri de crize politice grele, precum sunt cele de față, lumea devine mai bănuitoare decât altădată, și e dispusă a vedea mai adânc decât e cu putință.

Mărturisim că cei mai surprinși de aceasta am fost noi, cei învinuiți. Insuși faptul că noi am fost cei ce au vestejit mai întâi hotărîrea episcopului de Arad, ne-ar dispensa de orice apărare. Este cel puțin o orbire de a se crede că între doi adversari cari până acuma s'au combătut cu înverșunare, se pregătește o »apropiere« în clipa când lupta lor — se întetește și mai mult, atunci când prin presă, în biserică, în administrație, la comitat, în discuții publice războiul curge înainte, mai crâncen ca ori-când, și când victimele lui cad la bara justiției. Arareori o absurditate mai mare a fost sugerată cuiva cu mai multă îndrăzneală și a fost susținută cu mai mult ridicol ca de data asta.

Dar bănuielile exprimate într'o formă oarecare găsesc ușor crezământ în asemenea vremuri. Avem deci datoria să examinăm și

să ne dăm noi singuri seama dacă o evoluțiune spre kossuthism ar fi cu putință pentru români.

Toți câți cunosc mai deaproape poporul românesc știu că programul politic, desvălit la 3/15 Mai 1848 pe Câmpul libertății dela Blaj, rezumă în mod fidel simțimentele și gândirile tuturor românilor, nu numai pentru acele vremuri. În fond acest program a rămas în ființă, deși sub alte forme, până în zilele noastre.

Politica românească se întemeiază pe încrederea în dinastie, care a fost o pavăză pentru aspirațiunile culturale ale poporului și în contra asupririlor provenite de la alte neamuri, și tinde ca românul să aibă în țara sa nici mai multe dar nici mai puține drepturi politice decât celelalte popoare cu care locuiește împreună. Transacțiunea dualistă dela 1867 n'a schimbat nimic în programul politic al românilor, cu toate că era de prevăzut că ungurii încălecați în șea, vor ignora aspirațiunile culturale românești și împăratul nu le va putea scuti în contra unui regim constituțional agresiv. Români s'au retras atunci de pe terenul politic, unde și așa nu puteau să se valideze, au stat la o parte și s'au străduit să-și apere interesele în contra atacurilor din ce în ce mai îndrăznețe. Speranțele lor de izbândă firește nu sporeau în această luptă purtată cu puteri neegale.

Când tânărul stat, fondat pe baze nouă de frații noștri la gurile Dunării, a căutat amicitia monarhiei noastre, și am văzut desvoltându-se raporturi din ce în ce mai

prietinești între curțile dela Viena și București, un simțământ de înălțare a străbătut inimile noastre, nouă speranțe ne răsăreau și eram convinși că prietina acestor două curți princiare nu se poate închiega, fără ca soarta noastră, a românilor din statul ungar să nu sufere o schimbare în mai bine.

Totodată stăruințele printre români creșteau pentru ca Regele constituțional al țării să fie pus în cunoștință de adevărata situațiune, în care se găsește poporul, prin un memorandum, depus de o deputațiune românească, alcătuită din reprezentanții tuturor claselor sociale și din toate părțile țării. Resultatul acestui demers înadevăr popular al românilor este cunoscut tuturor. Politica de asuprire a guvernelor a sporit în măsură și mai mare. După un timp oarecare de zăpăceală românii s'au hotărît a-și trimite reprezentanții lor în parlament și a continua acolo lupta, însă nici această măsură n'a putut produce vre-o schimbare în bine a situațiunii, din contră ea se înăsprea mereu. Curțile dela Viena și București se apropiau într'acea tot mai tare una de alta și astăzi ele au ajuns la o perfectă înțelegere, fără ca situațiunea noastră a românilor din statul ungar să se ușureze, din contră ea s'a îngreunat în mod vădit.

Patru decenii și mai bine au trecut de când românii, cari n'au modificat o iotă din programul lor politic, trăiesc politicește numai din speranțe înșelate. Nu este firesc ca prin rândurile lor să se ivească tot mai

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Lulgi Capuana.

Mielul negru.

(Basm italianesc).

A fos odată un cioban care avea șase oi și șase capre și o peșteră care făcea jumătate de coșar, jumătate de casă pentru el.

Dimineața, ciobanul își ducea turma sus pe munte, tocmai în vâri, unde oile puteau să pască în voie fără să le ceară nimeni socoteala, și pe când oile pășteau, sau rumegau, el scotea fluerul din buzunar și începea să cânte un cântec, singurul cântec ce putuse să învețe, și care semăna cu o văifătură.

Țăranii, cari din întâmplare treceau pe acolo, îi strigau răzând:

— Hei cumetre, te doare pântecul?

— Dar pe voi ce vă doare?

În totdeauna răspundea așa, și începea iar să cânte cu fluerul, văifându-se ceasuri întregi.

La prânz, din sacul de piele ce-l avea după gât, scotea o bucată mare de pâine neagră, o bucată de brânză sau o jumătate de ceapă, și mânca întins sub un copac sau rezimat de vr'o stâncă, după cum se găsea.

Țăranii cari din întâmplare treceau pe-acolo, îi strigau:

— Poftă bună cumetre. Nu te poți plânge că n'ai foame.

— Foame am, altceva n'am.

— Ce n'ai?

— Nu pot s'o spu proștilor.

Și mânca pâine cu brânză sau pâine cu ceapă, cu atâta poftă, că ai fi crezut cine știe ce bună-tăți mănca.

S'a întâmplat că într'o noapte de iarnă, ciobanul fu deșteptat din somn de un beheit la ușa peșterii, ca de oaie ce cere ajutor.

— Bee! Bee! Bee!

Se sculă de pe paille pe cari era culcat sub o pătură aspră de lână și se duse să deschidă ușa.

— Intră, intră, oaia lui Dumnezeu.

Văzu un miel negru, frumos, lănos, care începu să se frece cu botul de picioarele lui, ca semn de mulțămire, așa cum făceau câte odată oile lui, cari îl cunoșteau și-l iubeau.

Inchise ușa, și începu să-l mângăie, și cum era învățat să vorbească cu oile, pentru că zile întregi nu vedea tipenie de om, îi zicea:

— Sărăcuțul! Te-ai rățicit. Cum de te-ai rățicit? Măne, o să caut să te îndreptez spre tovarășii tăi.

Iar mielul:

— Bee! Bee! Bee!

— Acum destul! Taci! Culcă-te, că ți-o fi frig.

Mulțămît de fapta bună ce făcuse, ciobanul se trânti iar pe paille, se acoperi cu pătura, și vru să adoarmă.

În întuneric i-se păru că aude o bolboroseală dinspre partea unde era mielul negru, ca de om ce vorbește singur, în șoapte. Ciudat! Dar ori-cât trase el cu urechea, nu deosebea decât o bolboroseală, care nu-l lăsa să adoarmă.

Învățat să vorbească cu oile, ciobanul zise:

— Tu bolborosești, mielule negru?

— Da, Ieu bolborosesc!

Bietul cioban înghetă de frică, dar își luă inima în dinți, și întrebă iar, tremurându-i glasul:

— Și pentru ce bolborosești mielule negru?

— Pentru că tu măne o să mă gonești, și Regina n'o să mă mai vadă.

— Atunci tu ești un om fermecat?

— Da, din nenorocire.

Ciobanul se cutremură și i-s'a făcut și mal frică. Dar oricât a vrut să mai știe ceva, mielul nu i-a mai răspuns nimic. Dar nici nu mai bolborosea. A doua zi, când își aduse aminte de acest lucru, a crezut că visase.

Mielul iera ca toate oile; sta puțin cam sfios, între oi și capre, cari se uitau la el bănuitor, și nici nu mai sufla.

Ducându-și oile la pășune, ciobanul se gândea:

— Cine l'a pierdut o să vie să-l caute; dacă n'o veni nimeni însemnează că Dzeu mi-l'a dăruit. Fie binevenit.

Și cum toate oile și caprele lui aveau un nume, mielul negru fu botezat Bunvenit.

Bunvenit stătea mereu lângă cioban și se ținea după el ca un câne, și astfel în scurt timp deveni oaia cea mai iubită din toată turma. Când dânsul cânta din fluer, mielul i-se culca la picioare și din când în când beheia, acompaniind cântecul lui cel plângător.

Într'o zi Regele, ducându-se la vânătoare trecu prin părțile acele și se opri în loc să asculte cântecul ciobanului. De data aceia Bunvenit a behăit așa de bine, în tact cu fluerul, că Regele rămase mirat.

des întrebarea: să mai menținem noi un program politic, care în timp așa îndelungat n'a putut să ne dea nici un rezultat? Nu suntem datori să ținem seamă de împrejurările schimbate și să căutăm alte căi de scăpare?

Răspunsul la aceste întrebări, cari s'au pus de multă vreme și să repetau la orice ocaziune, când ni-se arăta câte un semn ce ne părea a trada jertfirea noastră politică din toate părțile, a fost până acum totdeauna năbușit de conservatismul nostru tradițional. Ne-am ținut drepti, dar în realitate rândurile au început să șovăiască și să se legene, precum nici nu se putea altcum.

Adversarilor noștri politici firește nu putea să le rămână ascunsă situațiunea noastră, și ar fi proști strategiani politici, dacă n'ar căuta să tragă foloase din ea pentru cauza lor. Umflarea dintr'odată a germenului partidului »moderat« în zilele din urmă se reduce fără îndoială la uneltiri maghiare, care contează cu o sguduire a partidului național român. Nu este exclus ca asemenea uneltiri să se facă și în altă direcție și anume a îndemna pe români a se alătura partidului kossuthist, care precum se știe, are astăzi două fiară în foc, unul pentru guvern și altul pentru opozițiune. Dl. Justh, șeful adevărat al partidului, scipește de o vreme încoace cu talismanul împăcării naționalităților, și îl arată lumii în forme mai mult sau mai puțin mistice și ademenitoare. Intre patru ochi d. Justh poate să-l desvălească întreg, căci mare interes, mai mare ca ori când are astăzi politica maghiară a atrage pe români în partea sa.

Ispita este mare și nici primejdia unei alunecări politice nu este mică. Din fericire cheia situațiunii nu se află însă la Tornea, ci la Viena. Dacă criza guvernamentală și parlamentară, în care ne găsim acum de atâta vreme, va fi rezolvită cu hotărârea necesară și se va pune odată capăt tuturor neclarităților pentru viitor, kossuthismul perde terenul uneltirilor sale prin rândurile românilor. Desaprobările generale, cari s'au des-

cărcat pe capul episcopului de Arad cu ocaziunea asistenței sale la sărbările de deunăzi sunt o dovadă despre puternicul resentiment ce păstrează încă poporul român contra kossuthismului. Va fi venit el acolo, în urma unor preludii petrecute după culise, cine poate se o știe? Sigur și mai presus de orice îndoială este că numai după ce kossuthismul s'ar da în lături, el ar putea străbate și printre rândurile românilor. Astăzi nu se poate vorbi de o diviziune a românilor. Din contra ei stau mai încheși decât ori când.

Un glas din alte vremuri. Cel mai faimos între înaintașii actualului epileptic deia instrucție, profesorul universitar Wlassics, a dat Duminecă un semn de viață, apărând pe o clipă din obscuritatea în care se prăvălise de pe fotoliul ministerial. Prilejul i l'a dat adunarea generală a unei societăți culturale din Aiud iar subiectul — chestiunea de care n'a avut nici când tihnă nici odihnă: »politica naționalităților«.

— Pe teritoriul statului ungar — a zis Wlassics, — eu nu admit decât politica pentru statul național unguresc. Români, slovacii și sârbii sunt iredentiști. Ceice ațăță iredentismul trebuie tratată sumar, — așa cum cere codul penal. Numai aceia dintre cetățenii nemaghiari, cari se contopesc cu ungurii, vor beneficia de liberalismul unguresc etc. etc.

Zadarnic, — Apponyi i-a întunecat faima, și ori cât s'ar sbate bietul Wlassics, va rămâne, fatal, departe în urma acestui târlan al șovinismului răzmit.

Kossuth pentru neatarnarea Ungariei. La desvălirea unui nou monument al lui Ludovic Ludovic Kossuth, în Pécel, fiul său, ministrul a declarat că deși împrejurările s'au schimbat, un lucru rămâne neschimbat: datoria de a libera »patria« și de a face neatarnătoare. Și acești oameni mai cer coroanei politice de sinucidere de a le încredința puterea.

Congresul socialist condamnă politica Austro-Ungariei. Se anunță din Reichenberg: În ședința de Vineri a congresului social-democraților de aici, raportorul, deputat Dr. Adler, a zis că politica externă a Austriei e o renaștere a marșului Radetzky. Anexarea Bosniei nu însemnează altceva decât un motiv de perplexitate pentru relațiunile de drept pu-

blic ale imperiului dualist, deoarece nu se știe acum în ce buzunar să se pună provincia anexată, în al Austriei sau al Ungariei. Dar ce e mai periculos pentru Austro-Ungaria e că ea trebuie acum să rămână un stat militar în continuă evoluțiune. Rezultatul are să fie o urcare tot mai grea a bugetului, ce deocamdată nici n'are curaj guvernul să o specifice. El propune ca congresul socialist să-și ridice glasul în contra acestei politici de aventuri, ce va sărăci poporul completamente.

Până acuma s'au cheltuit milioane fără aprobarea parlamentului. Dr. Adler invită pe muncitorii Austro-Ungariei să protesteze în contra politicii militariste și agrariene. Propunerea lui Dr. Adler a fost primită de congres.

Statistica procesului din Agram. Țifrele statistice ale procesului din Agram răsring și ele în mod izbitor monstruoziitatea acestui proces.

Procesul a durat 149 de zile. Cei 26 de apărători au anunțat 3075 de recursuri de nulitate, iar acuzații alte 180 încît »tabla septemvirală«, curtea de casație a Croației va judeca 2255 de recursuri. Procurorul a citat 291 de martori cari au fost ascultați și depunerile altor 378 martori au fost cetite. Dimpotrivă cei 824 alți martori propuși de apărare numai 42 au fost ascultați. Apărătorii au făcut cu totul 1932 de propuneri dintre cari numai 77 au fost admise de judecătoria. Un număr de 1122 de întrebări puse martorilor de apărare nu au fost admise de președinte. S'a luat cuvîntul apărătorilor de 90 de ori, acuzaților de 124 de ori. Dintre cei 83 de acuzați, 32 au fost scoși din sală și judecați în lipsă. Pedepsele disciplinare dictate acuzaților pentru conduita lor în cursul dezbaterii au fost de 71 de zile.

Cum se vede țifrele acestea nu oglindesc numai mărimea ci și nedreptatea și părtinirea judecătoriei.

Procesul „Tribuniei“ pentru măcelul dela Pánade.

O lună pușcărie și 200 de coroane amendă.

Una din cele mai triste pagini ale prigonirilor și împilărilor noastre naționale, măcelul dela Pánade a fost Sâmbăta trecută înnoită în fața curții cu jurați din Oradea-mare. Amănuntele acestui grozav măcel sunt în amintirea lumii dela noi. Un soț românesc, unul din acele sute și mii de sate românești cari își tânjesc viața de sărăcie și apăsare și întunec undeva pe valea Târnavelor, aruncat pe o coastă pleșuvă de deal, răsare de-odată în centrul atențiunii generale, luminat pe o clipă ca de un

— Tu l'ai învățat, cumetre?
— Măria ta, s'a învățat singur.
— Să vii mâine la palat, cu fluierul și cu mielul, să te audă Reginotta.
— Am înțeles, Măria ta.
Dar în noaptea aceea, ciobanul auzi din nou bolborosind, și cum iera învățat să vorbească cu oile, întrebă:
— Tu bolborosești, mielule negru?
— Da ieu.
— De data asta nu visez, sunt treaz! — își zise ciobanul, îngrozit.
— Și pentrucă bolborosești mielule negru?
— Pentru că, dacă o să mă duci la palat, s'a isprăvit cu mine.
— Ce să fac? Așa vrea Regele.
— Zi că m'a mâncat lupul.
— Și dacă Regele n'o vrea să mă crează? Dacă o să vază că minț? O să mă arunce în temniță, și o să-mi taie capul.
— Dacă o să-ți taie capul, ți-l pui ieu la loc.
— Așa dar este lucru serios! Ah, mielule negru, tu-mi aduci rele pe cap.
Și ciobanul începu să plângă. Intre un suspin și altul, zicea:
— Cum s'o fac? Cum s'o fac?
Dar mielul amuțise, nu sufla nici o vorbă. Se făcuse ziuă.
— De data asta n'am visat! — își zicea bietul cioban.
Pe deoparte îi iera milă să ducă la palat mielul, după ce-i spusese că o să se isprăvească cu iel: pe de alta se gândea la ce s'ar putea întâmpla, dacă Regele o afla minciuna cu lupul. În ziua aceea nu ieși cu oile la pășune, stete pe

un ciubăr în care mulgea oile și cu capul în pumni se gândea:
— Mielule negru, mielule negru! Tu mă prăpădești.
Mielul, ghemuit la picioarele lui se uita la iel, se uită și nu zicea nimic; nu vorbea decât noaptea la întunec. Dar în ochii lui, se citea că cere milă.
Atunci ciobanul se hotărî să se ducă singur la palat.
— Măria ta, lupul a mâncat mielul negru.
— Nu este adevărat. Ți-a fost frică să nu ți-l iau ieu. Trimite un slujbaș la turma ta, și dacă m'ai mințit, vai de tine.
Inchipuiți-vă frica ciobanului, când a văzut pe slujbaș plecând. Și i se păru că s'a născut a doua oară, când slujbașul întors dela turmă, a zis:
— Măria ta, nu este nici un miel negru.
— Bine, zise regele. Cântă cu fluierul să te audă Reginotta.
Ciobanul vesel, scoase fluierul, și începu să cânte. Dar în punctul în care mielul negru, beheia în tact cu ciobanul, se auzi răsunând în aer.
— Beee! Beee! Beee!
Bietului cioban îi căzu fluierul din mână. Reginotta, de spaimă, începu să țipe, chiar și Regele se făcuse alb la față, ca o cârpă. Totuși, porunci ciobanului.
— Mai cântă odată.
Ciobanul nu avea forța să ducă fluierul la buze; era mai speriat și mai înfricoșat decât toți, pentrucă știa de ce este vorba, și în gând își zicea:
— Ah, mielule negru, mielule negru, din pricina

ta! Se îmbărbătează și suflă iar în fluier, cu bruma de suflet ce-i mai rămăsese:
— Pfiu! Pfiu! Pfiu!
Și iarăș, în tact, se auzi prin aer.
— Beee! Beee! Beee!
Reginotta, de frică, începu să țipe mai tare, Regele, alb la față, se uita cu ochii turburi la cioban care tremura vargă, mai mult mort decât viu.
— Măria ta, asta este un vrăjitor, zise unul din ministrii. Să l băgăm la închisoare până ce ne-o destăinui vrăjitoria.
Și bietul cioban fu aruncat în fundul unei temnițe, în care nu intra nici fir de lumină. Plângea, plângea:
— Ah, mielule negru, mielule negru, pentru tine!
Dar pe întunec, într'un colț auzi iar bolborosind:
— Tu ești, mielule negru?
— Nu-ți pierde speranța. Cântă din fluier mereu! Cine a făcut bine, bine merită. Ține minte.
În fiecare zi, ministrul, dela ușa temniței, îi strigă:
— Vrăjitorule, vrei să spui vraja?
Și ciobanul, drept or ce răspuns, fluieră cu fluierul: Pfiu! Pfiu! Pfiu!
— O să mori de foame și de frig.
Și ciobanul din fluier, răspundea:
Pfiu! Pfiu!
Regele era supărat grozav, pentru că vrăjitorul nu vrea să spuie nimic.

fulger de o catastrofă ce se descarcă asupra lui.

E o Duminecă liniștită de vară și soarele a scăpat dincolo de dealurile domol învălurate. Inserează, și în amurgul care țese mai deasă o pânză de vrajă peste deal și vale, un car cu doi boi și alături un țaran în cămașe urcă drumul ce duce prin inima satului. Sunt în fața școlii unde casele se dau puțin la o parte și se face un loc mai gol. În curtea școlii e o zarvă neobișnuită. De-odată din curte izbucnește o ceată de uniformați și fără nici o explicație fără vre-o ceartă sau un schimb de vorbe, țaranul român e trântit jos și tăiat cu panganele honvezilor.

La câțiva pași alți doi țarani găsesc aceeași soartă, după ce sunt crunt bătuți. Cu capetele sparte și plini de sânge ei sunt lăsați în colbul drumului. Alți honvezi aleargă la crâșmă unde atacă și taie pe cei de acolo. Alții se împrăstie în sat, aleargă după oameni, intră prin hudițele înguste ale satului. Două femei sunt găsite cu copii în brațe la poartă pe întunec și pânțele lor e spintecat cu baioneta. E un vaiet și o groază fără margini în tot satul.

A doua zi un convoi lung de care cu boi transportă pe răniți la doctorul orașului.

Și totuși cine ar fi crezut că scriind această mare nedreptate, ea va avea ca urmare alta: condamnarea la temniță și amendă nu a celui »vinovat« care a trecut în țară străină, ci a altuia. D. *Gheorghe Nichin* proprietar-editor al ziarului nostru e victima cea din urmă a acestui măcel dela Pânade. Ministrul honvezimii d. *Jekelfalussy* a declarat în cameră, acum doi ani aproape, că a cerut procurorului darea în judecată și condamnarea noastră pentru calomnia adusă honvezimii.

Tribunalul și curtea cu juri a împlinit ordinul dlui ministru și spre a scurta procedeu și a grăbi acest rezultat, hotărât pe semne dinainte, tribunalul nu a admis nici ceia ce e elementul oricărui proces de calomie, dovedirea acuzei cu martori și cu

fapte. Singurul element de dovedire a rămas deci, pentru jurați, rechizitoriul procurorului care fiind astfel la largul său a câștigat un nou titlu de merit și de înaintare mai ales după insultele aduse »Tribunei«.

Iată raportul nostru:

Ziua întâia.

Sâmbătă după amiază a început la curtea cu jurați din Oradea desbaterea procesului de presă intentat pentru calomnierea honvezilor. Acuzatul a fost G. Nichin, administratorul »Tribunei«. Articolele încriminate au fost »Măcelul dela Pânade« (?) și »Honvezii«.

După constituirea curții cu jurați și după ascultarea acuzatului au fost citite ambele articole încriminate. Acuzatul a declarat că nu se simte vinovat, nu e autorul articolelor și dacă totuși a trebuit să primească răspunderea, cere să i-se permită dovedirea. După aceasta a vorbit apărătorul, avocatul *Dr. Iustin Marșieu*, care a adunat și înșirat tot materialul de dovezi și documente referitoare la acest măcel. A arătat că au fost răniți aproape 60 de bărbați și femei. A arătat că honvezii pe nedrept numai din ură față de românii pacinici au fost folosit armele și au măcelărit aproape satul întreg. A arătat că tribunalul militar a desbătut acest măcel și a pedepsit pe câțiva ofițeri și subofițeri. Insuși ministrul honvezilor a declarat în parlament că regretă cazul dela Pânade și a recunoscut că honvezii au fost vinovați. Arată că statul a plătit cheltuielile de vindecare a răniților și a acordat despăgubiri celor grav răniți. Cere deci, ca procesul să fie amânat, să fie ascultați ca martori toți răniții anunțați de el. Să se procure toate documentele oficiale dela judecătoria militară și actele referitoare la plățirea cheltuielilor de vindecare și despăgubire a răniților.

Procurorul cere ca să nu fie ascultați martorii și procesul să nu fie amânat. La caz însă, dacă tribunalul totuși permite ascultarea celor 50-60 de răniți anunțați de apărătorul d. Dr. I. Marșieu, atunci să se asculte și ofițerii și subofițerii cari au fost de față la măcelul din Pânade. Tribunalul s'a retras și a adus hotărârea că procesul nu se amână și nu ascultă pe martori, a ordonat însă cetirea procesului verbal încheiat de judecătoria militară, ceia ce a fost deja înainte procurat și pus la dispoziția tribunalului. În acest proces verbal au fost înșirate lucrurile și descrie măcelul confirmând cu totul afirmațiile apărătorului. A fost asemenea citit și actul prin care s'a constatat că mai mulți ofițeri au și fost pedepsiți.

Au fost la urmă citite întrebările procurorului adresate juraților la cari au să răspundă că află

sau nu vinovat pe acuzatul. După aceasta președintele a amânat pertractarea procesului pe ziua următoare.

A doua zi.

Duminecă în ziua doua a desbaterii, procurorul și-a rostit rechizitoriul. Discursul întreg e o îngrămădire de fraze goale aruncate cu venin. Dar procurorul nu s'a mulțămît cu atâta, ci a atacat și insultat ziarul nostru în modul cel mai temerar. Spune că »Tribuna« agită zilnic în contra ungarilor și prin articolele încriminate nu a avut intenția de a descrie pur și simplu măcelul, ci să agite în contra honvezilor pentru că e o instituție maghiară. Spune că »Tribuna« acest ziar murdar (szenylap) calomniază neconținut pe unguri ca să arate Europei și lumii civilizate că ungurii sunt niște barbari și recunoaște cu regret că de multe ori munca de calomni a ziarului are succese însemnate. La urmă roagă curtea cu jurați să l declare vinovat pe acuzat.

Apărătorul *Dr. Iustin Marșeu* declară că de câte ori a venit la Oradea-mare la aceste procese politice a știut totdeauna să-și păstreze calmul. În fața dorinței de a se impune și distinge ca patriot a dlui procuror, trebuie să l rog ca el, ca reprezentantul ministerului public, să nu facă personalități, să nu insulte și calomnieze un ziar care este unul din organele oficiale ale politicii românești și se bucură de respect între românii cei mai de frunte. Il roagă să fie obiectiv cum se cuvine unui intelectual și mai ales reprezentantului guvernului.

Intrând în materie, apărătorul descrie faptele. Arată brutalitățile honvezilor cari la fiecare nou atac asupra țaranilor înjurau de »Dumnezeul valahilor puturoși«, precum s'a dovedit. Faptul acesta se găsește și în altă parte. La honvezime pretutindeni se înjură de valahi puturoși. Un ofițer de honvezime din Arad a înjurat în fața cucoanelor adunate la instrucție pe soldații români. E o dovadă deci că ura împotriva românilor și insultarea lor la honvezime e un fapt general și nu izolat, precum susține procurorul. Dacă vreți să fiți echitabili procedați ca la cazul din Cașovia unde doi ofițeri din armata comună au atacat și bătut doi ziaristi cari insultaseră armata comună întregă și unde cei doi ziaristi au fost totuși achitați.

Citează cazul cu ziarul »Arad és Vidéke« care a insultat de asemenea armata comună pentru unele maltratări din garnizoana Aradului. Acuzatul a dovedit două cazuri de maltratare și deși a insultat armata comună întregă, a fost achitat. Să presupunem cazul opus celui desbătut. Dacă un batalion de soldați din armata comună ar fi atacat un sat curat unghuresc,

Ce s'a întâmplat după aceasta? s'a întâmplat că Reginotta, după ce i-a trecut spaima, se gândea mereu la mielul negru despre care-i spusese tatăl său, iar noaptea îl visa, dar în loc de cap cu coarne, mielul în somn i-se arăta cu un cap de flăcău, bălan, care se uită la ea s'o mănânce cu ochii, dar nu vorbea de loc.

Tot gândindu-se la mielul cel negru cu cap de flăcău, Reginotta se făcuse tristă, și galbenă și slăbise, că nu se mai cunoaștea.

— Reginotta, fata tatei, ce ai? Pentru ce ești așa de tristă?

— N'am nimic, Măria ta. Lasă-mă în pace.

Intr'o zi, Regele îi zise:

— Reginotta, fata tatei, vorbește! Îți dau cuvântul meu de Rege, că-ți voi îndeplini orice dorință.

— Vorba de Rege este sfântă. Vreau să plec în lume, să-mi caut norocul.

— Ce ți lipsește, fata tatei?

— Nu știu! Soarta mea vrea astfel.

— Ah! se gândi Regele, asta este vraja fermecătorului aceluia.

Și dădu porunca să l aducă înainte.

— Vrăjitorule, ce farmece ai făcut Reginottei? Vrea să plece în lume să și caute norocul.

Ciobanul, galben de frică, dădea din mâini, cum ar zice nu.

— Îți dau trei zile. Dacă în trei zile nu desfaci pe Reginotta de farmece, îți tai capul.

Dar Reginotta se aruncă plângând la picioarele Regelui.

— Măria ta, te rog lasă-mă să plec în lume, ca să-mi caut norocul. Cuvântul regelui este sfânt. Eu nu cred că ciobanul m'a fermecat. Dacă după

o lună, o zi și un ceas, eu nu mă voi întoarce, Măria ta să pui să i-se taie capul ciobanului.

Ciobanul, care nu știa nimic despre visele Reginottei, nu fu mulțumit de fel, auzind vorbele ei. Dar se îmbărbătă, când își aduse aminte de vorbele mielului negru: »Dacă ți-or tăia capul eu ți-l pui la loc«. Totuși în temniță se văita mereu.

— Ah, mielule negru, mielule negru, din pricina ta!

Dar de data asta, mielul negru nu mai dete semn de viață.

*

A doua zi în zori, îmbrăcată prost, ca să nu o cunoască, Reginotta plecă din palatul regelui și o luă peste câmp, la întâmplare, unde o duceau picioarele.

Merse, merse. Lângă o pădure se întâlni cu o femeie frumoasă, care culegea flori.

— Unde te duci, fată?

— Mă duc să-mi caut norocul.

— Care este norocul tău?

— Mielul negru cu cap de flăcău bălan.

— Întoarce-te îndărăt, că ai greșit drumul.

— Știi tu unde este?

— Știu... Întoarce-te îndărăt, și când vei ajunge la răspântia cu puțul în mijloc, ia-o la stânga. După o zi de drum, o să dai de turma mielului negru. Ține mereu florile astea în mână și n'o să te rătăcești.

— Mulțumesc. Dar cine ești tu?

Reginotta se uită în sus și în jos, dar femeia cea frumoasă pierise.

— Trebuie să fi fost o zână.

Se întoarce îndărăt. După puțin timp, Reginotta

văzu pe o cărare o babă cu o sarcină de lemne în spate. Se răzimi în r'un băț, și și mișcă cu greu picioarele sub greutatea sarcinei. Reginottei i-se facu milă.

— Mătușă, dă-mi să-ți duc eu sarcina.

— Mulțumesc fata mea.

Reginotta îi luă sarcina de lemne din spate și o luă la drum. Din ce mergea, din ce vedea că sarcina din spate se făcea mai ușoară.

— Ești ostenită, fată?

— Nu, mătușă, nu sunt ostenită.

— Dar unde te duci fată?

— Mă duc să-mi caut norocul.

— Și care este norocul ce cauți?

— Mielul negru cu cap de flăcău bălan.

— Aruncă florile acelea, fată; ți le-a dat vrășmașa flăcăului. Cât timp o să le ții în mână, o să rătăcești mereu drumul. Uite asta este drumul cel bun.

— Mulțumesc, mătușă; dar tu cine ești?

Reginotta se uită în sus și în jos, dar baba pierise.

Pe care să crează? Și baba trebuie să fie fost o zână, pentru că pierise.

Fără să mai stea la gânduri, apucă drumul ce i-l arătase baba.

Mergea, mergea. I se părea că drumul se lungeste mereu. Se făcuse noapte, se făcu ziuă, și iar s'a făcut noapte, și iar ziuă, și mergea, și mergea și drumul drept se părea că se lungeste mereu. Dar unde dormea? Cerea găzduire în casele țaranilor. Și ce mânca? cerea de mâncare țarancelor, cari îi dădeau de milă văzând-o așa de galbenă, așa de slabă și așa de tinără.

— Unde te duci, fetișo?

În lumea artiștilor parizieni există prietenii ideale. De câțiva ani, un pictor și un sculptor făceau tabloul celei mai mișcătoare prietenii: Oreste și Pylade, Castor și Pollux, într'un cuvânt. Nu se putea părăsi niciodată și în fiecare vară se duceau în viligiatură într'un sat de lângă Estampes, unde-și clădiseră două căsuțe adorabile.

Iată însă că zizania își asvârli mărul între dâșii. Amiciția se rupse dintr'odată. Nimeni nu știe de ce. Atâta știu că într'o bună zi, cei doi artiști deveniră dușmanii cei mai înverșunați. În câteva ceasuri își uitară tot trecutul de prietenie și în loc de vorbe bune, hotărîră să-și facă zile amare.

Pictorul știa că sculptorului îi place, mai mult decât orice, liniștea și singurătatea. Îndată își aduse acasă un clopot, care începu să l tragă zi și noapte, ca să și înnebunească veclul. Furios, sculptorul se plânse la parchet și ceru darea în judecată a exprietenului său, pentru »tapaj nocturn«. Apoi, se întoarse acasă, frecându-și palmele.

Bine dacă e așa; își zise stăpânul clopotului, om vedea noi cine are să rădă la urmă!

El căută și găsi... Încântat de ideea pe care o avuse, își luă bastonul și pălăria și dete fuga la parchet:

— Domnule procuror, am venit să vă povestesc o afacere scandaloasă. Am niște vecini cu obiceiuri foarte deplorabile, cari în ciuda oricărei morale, nu se sfiesc să se scalde în gărlă, neavând nici măcar foaia de viță a lui Adam și Eva, ca să-și ascundă goliciunea. Acești oameni se plimbă pe malul apei în costumul primitiv și adună toți copiii din sat în jurul lor. Depun, împotriva lor, o plângere pentru atentat la pudoare!

Plângerea a avut efect, căci procurorul a și dat în judecată pe Adam și Eva.

Rămâie acum să vedem răzbușarea acestora. S'așteptăm. Am să v'o scriu și pe asta, pe cunoarea mea!

Paris, 21 Septembrie.

Tristan.

Acțiunea „moderaților“.

Primum la redacție următoarea declarațiune:

Onorată Redacțiune! Din coloanele mai multor ziare am aflat, spre cea mai mare surprindere a noastră, că orașului nostru Șimleul Silvaniei i-a revenit tristul rol de dubioasă reputație de a figura ca sediul unui așa zis: »Partid moderat național român«.

Cum noi în aceste momente de gravă în-

Farmece! Farmece!
El este Reuccio, miel să se facă.
Dar iată că vraja s'o rupt,
Reginotta de plâns s'a topit.
Farmece! Farmece!

Și se îmbrățișează. Capul fiicăului nu mai avea nici urmă de păr negru. Reginotta plângea de bucurie.

Reuccio îi povesti pe scurt ce se întâmplase: zina cea rea, voise ca el să ia o fată, pe care nu o iubea, pentru că nu voise, zina l-a fermecat.

Reginotta, pe scurt, spuse povestea sa.

— Și acum trebuie să mă grăbesc să ajung la palat, căci dacă trece o lună, o zi, și un ceas fără să mă întorc, ciobanului o să i taie capul.

Se luură de mână și porniră.

Mergeau, mergeau și par'că strada se lungea dinaintea lor. Se făcea noapte, se făcea zi, iar se făcea noapte, iar zi, și fărani căroră le cereau de mâncare pe drum, văzându-l așa de tineri și așa de frumoși, îi întrebau:

— Unde vă duceți, copii?

— Ne ducem unde ne așteaptă norocul.

Și mergeau, și mergeau; ar fi vrut să aibă aripă la picioare. Din când în când, găseau dru-

cercare pentru existența noastră românească, cea mai mică abatere dela directiva, principiile și intențiile programului național românesc o stigmatizăm de o manevrare păcătoasă, ba chiar erezie politică: datori onoarei noastre de români cinstiți, declarăm că noi nu numai nu facem parte din suszitul partid ominos, dincontră ne simțim datori a opri pe oricare dezertor de a intra în orice altă organizație a poporului nostru, decât numai în singura ce ne-o dictează comitetul partidului național românesc.

Rugându-Vă a ne primi mulțămitele pentru ospitalitatea D-voastre semnăm

Șimleul-Silvaniei, 27 Septembrie 1909.

cu devotament

Andrieu Cosma, dir. de bancă, Gavril Meseșian preot, Dr. C. Meseșan adv., Dr. Victor Deleu adv., Dr. Aug. Mircea adv., Ioan Deleu, Nic. Munthiu secret. Silvaniei, Dr. Aug. Pinteș cand. de adv., Aug. Mărcușiu, cassar la Silvania, Emanuil Stoica, Nic. Gogan, Ștefan Comloșan, Eugen Boroș funcționari de bancă. Alimpiu Barboloviciu vicar, Simion Barboloviciu preot, Virgil Barboloviciu jud. reg. în pensiu, Gavril Trif prof. în pens., Vasiliu Papp ases. orfanal în pensiu adv., Simeon Oros învățător, Teodor Alexatian curator primar, Alexandru Sima preot.

Un interview al părintelui Lucaciu.

Corespondentul din Oradia-mare al ziarului »Budapesti Hirlap« a avut o convorbire cu deputatul Vasile Lucaci asupra ordonanței ministrului Apponyi

Deputatul Lucaciu a declarat că ordonanța e jignitoare și ilegală în cel mai înalt grad. Explicațiunile date de ministrul Apponyi în această privință sunt menite să turbure pacea religioasă a bisericii. După teribilele lupte din secolele trecute, dorim să ducem o viață liniștită în limitele autonomiei religiei și bisericii noastre, garantată prin sfințenia legilor. Concepția bisericii și a religiei este una și aceeași. O autonomie bisericească lipsită de învățământului religiei nu există. Cu

mul închis de pietre sau de ghimpi, și ei trebuiau să-și facă loc cu greu, și pierdeau vremea.

În fundul temniței, slab mort, bietul cioban socotea ceasurile. Mai lipseau câteva ceasuri până să se hotărască cu el. Dacă Reginotta n'o să sosească?

— Ah! mielule negru, mielule negru, de pe urma ta trag eu?

Regele, din vârful turnului, se uita să vadă de nu se întoarce vre-unul din călăreții ce trimisese pe urma Reginottei; dar nu vedea pe nimeni. Și cum era sigur, că din pricina vre-unui farmec făcut de cioban pierduse pe singura sa fiică, pe care o iubea atât de mult, dăduse poruncă să fie gata călăul cu săcurea.

Scoase pe cioban din temniță cu mâinile legate la spate, și-l duse la locul unde trebuia să-i taie capul. Într'o clipă, săcurea călăului îi reteză capul, când lumea care se adunase să vadă, se dădu în lături, lăsând să treacă unul din călăreții trimiși de rege în căutarea fetei.

— Măria ta, Reginotta.

Reuccio și Reginotta, rupți de oboseală și plini de praf, veniră lângă trupul ciobanului. Reuccio luă capul ciobanului, îl puse la loc, și ciobanul se ridică cum nu fusese atins, și plecă fără să zică nimic. Îi era de grabă să-și vadă oile și caprele lui.

P. R.

ce drept dispune dar dl ministru asupra chestiunii învățământului religiei?

Admir această îndrăzneală, dar nu o pot justifica. Românii vor să trăiască pe tărâmul religios în limitele organizației bisericii lor. E revoltător gestul cu care ministrul Apponyi declară că ordonanța domniei sale e legală.

Legea din 1868 dispune ca în școlile comunale să se primească copii de toate confesiunile și ca fiecare copil să învețe religia în limba lui maternă. Cât despre școlile neconfesionale, legea din 1887 zice că orice autoritate bisericească este în drept să dispună relativ la învățământul religiei. Se pare că ministrul vrea să introducă prin contrabandă șovinismul politic în biserică. Ministrul vede o tendință politică în procederea șefilor bisericii noastre. Dânsul a spus chiar că șefii bisericii se lasă a fi conduși de irendentism. Regret foarte mult că un bărbat de stat își poate permite asemenea însinuări. Oare împrejurările politice s'au schimbat de mult? În trecut autoritățile bisericești erau un sprijin statornic al guvernelor, chiar și regele apostolic vede într'ânsele stâlpii neclintii ai tronului său. Ministrul cultelor se încearcă acum să le doboare dela acea înălțime, unde le-a ridicat încrederea regelui. Însă acest joc politic răutăcios nu va reuși.

Suntem satisfăcuți de atitudinea presei, care cere în unanimitate retragerea ordonanței. Deputatul Lucaciu atacă apoi pe contele Apponyi, zicând că această ordonanță nu e decât un foc bengal, menit a ascunde națiunei faptul că dânsul nu mai poate să rămână la postul său. Ultima sa dorință înaintea plecării sale pare a fi aceea de a călca în picioare biserica română.

Armistițiu.

— Situația politică. —

În clipa când toată lumea, judecând după sgomotul asurzitor ce însoțea pregătirile, aștepta să asiste la o încăierare aprinsă între partidele politice ungurești — spiritul războinic s'a potolit pe neașteptate și vajnicii dușmani au încheiat un armistițiu de câteva zile. S'a vădit încă odată frivolitatea jocului scenic, prin care comediații politicei feudale vor să amăgească țara, pentru a-i ascunde mobilul adevărat al hărțuierilor fără sfârșit, care este lihneala după putere.

În ședința de ieri comisiunea pentru bancă a renunțat la planul ei de a provoca o hotărîre a camerei în chestiunea băncii, prin afișarea la ordinea zilei a faimoasei rezoluții ce adusesese încă în primăvară și s'a mărginit a depune simplu proiectul ei la biroul camerei. Justh, secondat de aderenții săi, a întins aseară lui Kossuth mână de împăcare și tabăra kossuthistă a reușit să dea pentru câteva zile iarăși simulacrul solidarității. Atât partidul kossuthist, cât și celelalte partide ungurești, vor lua la cunoștință, în tăcere demisiunea, guvernului, luând de acord hotărîrea, ca ședințele camerei să se ajurneze până la numirea noului guvern. Iar minunea care a săvârșit acest reviriment, care însă nu mai uimește, e vеста, lansată spontan de Wekerle, că Majestatea Sa, desărcinând pe ministrii de până azi, va purcede în mod constituțional și va asculta, până a nu hotărî soarta crizei, părerea șefului majorității, adică pe cea a lui Kossuth. Pe urma acestei vești nădejdlie

Dudás Sándor

cojocar în

Kolozsvár, strada Unio Nr. 12.

Pregătește tot felul de articoli aparținători acestei brange, în preț favorabil precum: Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare, lânării, cojoace pentru bărbați și femei, după modele franceze și engleze, colliere, manșoane, etc. Mare depozit de covoare de lână. Cumpăr tot soiul de blănării de vânat.

atipite, se înviorară deodată în partidul kossuthist și perspectiva puterii le zimbi ademenitoare. Un interval de liniște aparentă a încetinit astfel desfășurarea agitată a crizei.

Ședința comisiunii pentru bancă.

Dupăcum se anunțase, comisiunea pentru bancă s'a întrunit ieri în ședință, pentru a verifica raportul asupra proiectului adoptat de comisiune în ședința ei din 12 Martie anul acesta. Aderenții băncii autonome vesteau cu multă strășnicie, că raportul dimpreună cu proiectul se va depune azi la biroul camerei, se va cere afișarea lui neamănată la ordinea zilei și că vor forța o hotărâre definitivă în chestiunea băncii. În ședința de ieri însă, după vorbirea președintelui, contele Batthyány, comisiunea a decis ca raportul să se depună deocamdată fără să se ceară afișarea lui la ordinea zilei.

Declarațiunile lui Kossuth.

Partidul kossuthist a ținut aseară o conferință foarte cercetată pentru a-și preciza atitudinea în preajma ședinței camerei și pentru a lua hotărâre solidară cu privire la mersul de mai departe al crizei. La conferință au luat parte și ministrii Kossuth și Apponyi. Kossuth a făcut cu acest prilej declarațiile dela vale, prin cari a reușit să mulțumească și pe aderenții băncii.

— Guvernul a demisionat — a zis el — pentru a înlesni deslegarea crizei. E de datoria guvernului să împiedece degenerarea la extrem a crizei. Majestatea Sa va asculta de acum, întâi pe șeful majorității. Mă va asculta deci pe mine. E de prisos și nu e nici cuviincios, să vă arăt care va fi punctul de vedere ce voiu reprezenta, vă pot însă declara de pe acuma că nu voiu ajunge în colisiune nici cu principiile noastre, nici cu partidul și nici cu mine însuși. Sunt de convingerea firmă, că partidul kossuthist, ca majoritate, trebuie să-și fixeze un program realizabil, care, pe lângă că păstrează vechile lui principii, să poată fi dus și la îndeplinire, căci altfel ne va amenința permanent primejdia crizei constituționale. Partidul kossuthist nu va adera decât la un program, în baza căruia independența noastră economică să se poată realiza. Partidul mai are încă o datorie de împlinit: reforma electorală, pe temeiul votului universal. De 40 de ani avem acest punct cardinal în programul nostru, împlinirea lui nu se mai poate amâna. Proiectul ce voiu prezenta Majestății Sale va conglăsi cu dorințele partidului. Propun ca în ședința de mâine a camerei să luăm la cunoștință demisia guvernului și să aprobăm propunerea guvernului de a se ajurna camera până la numirea noului cabinet.

Declarațiile lui Kossuth au avut darul de a liniști pe nemulțumiții din sânul partidului. Astfel partidul are iarăși aparența solidarității, în realitate însă aderenții băncii se grupează tot mai strâns în jurul lui Justh, ca să prevină orice eventualitate.

Conferințele celorlalte partide.

Partidul constituțional s'a întrunit tot ieri și la propunerea președintelui Széll, a adus o hotărâre de acelaș senz. În cercurile 67-iste situația e văzută în culori pesimiste.

Celelalte partide păstrează o atitudine expectativă.

Ședința de azi a camerei.

În ședința de azi primul ministru Wekerle, a anunțat camerei demisia cabinetului său și a propus, ca pentru a facilita deslegarea crizei, camera să și ajurneze ședințele până la 5 Octombrie. Propunerea lui Wekerle a fost adoptată și astfel cea dintâi ședință a camerei, contrar de cum se așteptase, a fost de scurtă durată.

Socialiștii maltratați de poliști.

Luni seara, un impozant meeting socialist a avut loc în Budapesta. Localitățile spațioase ale cafenelei »Intim« n'au putut încapa miile de muncitori, cari veniseră să manifesteze, în preziua întrunirii camerei, pentru votul universal. După spartul adunării, muncitorii, zeci de mii, au inundat bulevardele Budapestei, manifestând impo-

triva guvernului și a partidelor ungurești. După cum însă era de prevăzut, minotaurii regimului feudal, poliștii, au năvălit asupra lor, sărjându-i sălbatec.

N'au fost cruțate nici femeile și nici copii de furia zbirilor guvernului. În cafeneaua »Meteor« de pe bulevardul Elisabeta, ei au săvârșit acte de vandalism, răbind orbește pe toți câți nu putură scăpa la timp de furia lor. Șapte muncitori au fost răniți letal, alții, vre-o 60, foarte grav. Victimele au fost transportate la spitalul Rókus.

Pentru ziua de 1 Octombrie partidul socialist a convocat o monștră adunare publică la Budapesta, ca să răspundă acestor fapte bestiale.

Congregația comitatului Arad.

— Relație specială. —

Arad, 28 Septembrie.

Congregația comitatului nostru a adus și de data asta o discuție vie și foarte aprinsă asupra chestiei naționale.

Afară de discuția generală a chestiunii naționalității, a principiilor și vederilor partidului nostru, asupra egalității de drepturi pentru cultura noastră națională și asupra năzuințelor de maghiarizare au fost și alte chestiuni actuale, fie de ordin principial fie practice, cari au fost puse în discuție de membrii români.

Punctul de vedere general al partidului nostru a fost desfășurat de d. Vasile Goldiș, Mihai Velici și Dr. Ioan Suciu.

Dintre chestiunile de principiu actuale azi, controversa ce s'a ivit privitor la respectul nostru pentru trecutul și eroii poporului unguresc a fost discutată și de acești oratori, iar afară de ei de d. dr. Justin Marșieu. O altă chestie de principiu a fost aceea adusă în discuție de d. Vasile Goldiș care a protestat contra convocării congregației pe o zi de sărbătoare.

Între chestiile de ordin mai practic a fost interpelarea dlui Ștefan C. Pop pentru nenumăratele amenzi dictate poporului nostru de o administrație abusivă; apoi aceea a stării sanitare deplorabile și a aplicării defectoase a legii despre obligativitatea învățământului, relevate de d. dr. Cornel Iancu a vorbit și contra plagei alcoolismului. Acest din urmă orator a știut să învingă atmosfera de neseriozitate a congregației atrăgând atențiunea ei asupra primejdiilor alcoolismului.

În general se poate spune că toți oratorii români au susținut punctul de vedere românesc nu cu energie numai, dar și cu competență, cu armele unei argumentații și unor dovezi puternice cărora oratorii unguri nu le-au opus decât vociferări, iar singurul orator ungur serios, preotul reformat Szondy, nu a putut decât să mărturisească dreptatea cauzei noastre. Al doilea orator ungur profesorul Dr. Gáll a primit un răspuns foarte convingător încât a renunțat la orice răspuns din parte-i.

A fost o luptă de idei, o ciocnire de argumente și desfășurarea ei a dat numărului public românesc sentimentul de desfătare intelectuală pe care și-o dă o discuție susținută măcar dintr-o parte cu convingere, cu căldură, cu patimă adesea, dar cu patima cea mai sfântă a idealului și adevărului fără nici un amestec de motive personale.

Arare ori biruința morală a românilor a fost atât de deplină, atât de incontestabilă și necontestată ca de data asta. Ea răscumpără deplin izbânda ungurească, o izbândă a forței brutale a numărului, a masei inerte a voturilor.

Deschiderea adunării.

La orele 9 dimineața sala congregației e tixilă. Membrii români au venit în număr mic, vre-o 30 de înși dintre cari observ pe dd. Mihai Velici (Chișineu), Sava Raicu, Vasile Goldiș, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Ioan Suciu, Petru Truța, Dr. Cornel Iancu, Dr. Justin Marșeu, Axente Secula (Șiria), Ioan Moldovan, Nicolae Lăzărescu (Șiria), preotul Augustin Beleş (Șimand), Ion Frățilă,

(Agris), Teodor Gui (Mișca), Iuliu Groșoreanu (Galșa), Gheorghe Feier și Dr. Sever Barbura (Boroșineu), preotul Pantof (Giufa Vârșand), Augustin Boțoc, Teodor Gui (Mișca), Petru Vancu, (Măgherat), Ion Mihuț, Teodor Fălcoșeanu (Sintea), Teodor Orga și Avram Putea (Pecica), Anton Chicar (Sintea), Mitru Mornăilă, Ștefan Hotărănu, (Șimand), Petru Petică, Gheorghe Cosma, Petru Pescaru (Măgherat), Gh. Bătrănu, (F. Vârșand), preotul Filip Leuca (Pâncota) și alți câțiva ai căror nume îmi scapă.

Galeria e înșesată de lume românească.

Jos mesele sunt ocupate de grosul membrilor unguri.

La orele 9 vice-comitele deschide ședința și amintește moartea a trei fruntași membri ai congregației: Nachtnebel Ödön, Institutoris István și suprefectul Nikodém János. Anunță că s'au înscris două interpelări, una a dlui V. Goldiș alta a dlui Dr. Șt. C. Pop.

D. Vasile Goldiș se ridică și vorbește românește. Declară că regretă că i silit să adreseze dlui vice-comite această interpeleție. Nu este întâiul caz că se convoacă adunarea pe o zi de sărbătoare românească. Cazul se repetă încât suntem nevoiți a protesta cu toată seriozitatea. Voim să se respecte sărbătorile și aș lua dlui vice-președinte în ruine de rău dacă ar convoca adunarea chiar și pe o zi de sărbătoare izraelită. Trebuie însă să credem că celace se face cu noi, se face cu intenția de a ne batjocori religia și biserica noastră. (Vii aprobări). Sunt mulți membri preoți în congregație și aceștia nu pot veni fiind ocupați cu slujba lor. Trebuie să știți însă că prin atitudinea D-vo, nu ne-ați jignit numai pe noi ci și sutele de mii de acasă, din satele românești. Nu voim să fim însă prea aspri și presupunem și de data asta că s'a făcut o greșală pe care vă rog să o evitați pe viitor. Întrebă pe d. președinte dacă a știut că azi e sărbătoare românească și dacă are de gând să respecte pe viitor sărbătorile noastre?

Vicecomitele Dálnoki Nagy Lajos răspunde că a aflat târziu că-i sărbătoare românească și că pe viitor le va respecta.

D. V. Goldiș ia răspunsul la cunoștință.

D. Dr. Ștefan C. Pop arată în interpeleția sa că amenziile tot mai grele dictate de autoritățile administrative au ajuns o plagă pentru popor. Cu deosebire în cercul Halmagiatului ele au devenit insuportabile. Dela 1 Aprilie până la 31 August anul acesta s'a amendat 1999 de cazuri de »contravenții« Legile și ordonanțele de contravenții sunt atât de multe încât și cunosătorii lor e adesea în perplexitate. Cum le-ar putea cunoaște țărani?

Spre a nu nedreptăți pe locuitorii ele trebuie aplicate numai cu blândețe cum grana salis, căci altcum în loc de a îndrepta, ele ruinează poporul. Trebuie căutată însă la toate mai întâi interesul public și nu cel de șicană. Se face un abuz deosebit cu amenziile pentru pășutul vitelor în opritură. În multe locuri unde proprietatea comună a locuitorilor nu-i împărțită încă, se ridică amenzi enorme pentru păștirea vitelor, deși locul în fond e al oamenilor. Se aduc adese grupuri de 40—50 de oameni la oraș numai fiindcă au pășcut acolo vitele. În felul acesta oamenii preferă să și vândă vitele și sărăcesc și mai mult. Pe un loc unde nu crește iarbă în valoare de 2 creșari s'au încasat gloabe de 1600—1700 de coroane.

Un om a fost amendat cu 100 coroane pentru un lucru care valora 60 de coroane. În felul acesta poporul privește »legea« ca o pacoste pe capul său (Aplause, o voce dela români: Il aștați contra legilor). Întrebă pe vicecomitele dacă cunoaște aceste abuzuri și dacă este dispus a le remedia.

Vicecomitele răspunde că în afacerile de pădure forul de apel e contenciosul administrativ, care va trimite în curând și la Aciuța o comisiune sp e a ancheta cazul de acolo. Privitor la sine, declară că se silește a fi echitabil, dar că în cazul dela Tirnova a pedepsit riguros pe părinții cari nu îngrijesc de sănătatea copiilor lor deoarece mortalitatea copiilor crescuse foarte mult.

Dr. Șt. C. Pop răspunde că ia partea întâie a răspunsului la cunoștință, dar nu primește partea a doua. Trebuie ocupate posturile vacante de medici, atunci va scade mortalitatea.

Discuția în jurul raportului general.

Se trece la ordinea zilei și se intră în discuția raportului general al vicecomitelui.

Imediat din tabăra românească, care în conferința din preseară făcuse mai multe schimbări în lista oratorilor, ia cuvântul d.

Dr. Ioan Suciu începe vorbind românește. O furtună de glasuri cere ca să vorbească ungurește.

— Am dreptul de-a vorbi românește și nu-i voi părăsi (zgomot asurzitor: Magyarul! Magyarul!) Oratorul urmează a vorbi românește. V'am ascultat, zice, cu răbdare și aștept să-mi acordăți și d-v. răbdarea d-v. (Mai târziu, când zgomotul s'a liniștit, vorbește ungurește spre a fi înțeles de majoritate). Constată că la început, când a fost ales, d. vice-comite a arătat mult interes pentru comitat, făcând rapoarte amănunțite. Acum ele au scăzut și au devenit seci și goale încât ar trebui să vorbim mai mult de ceace nu-i în ele. Roagă pe vice-comite să arate tot vechea sa dragoste de muncă. Critică apoi spiritul de birocrație îngustă, neînțelegătoare, care se arată în raportul său. Așa d. vice-comite se plânge că populația nu înțelege necesitatea de a menține pădurile. Dar cum să le menție, când, numărul vitelor crescând în raport cu populația, pășunile nu mai ajung și trebuie întinse în dauna pădurilor? Arată cu date statistice cum în comunele Brusturești, Gurahonț, Ignești, Prăjești etc. numărul vitelor s'a îndoit și întreit iar terenul de pășune a rămas același, încât e ușor de înțeles că poporul lăzuiește pădurile spre a putea trăi. Nu lipsa de grije pentru păduri trebuie să critice d. vice-comite ci să ne arate remediile stării de azi.

Un alt punct e obligativitatea învățământului care nu-i de loc respectată. În cercul Târnova sunt 53% de copii cari nu frecventază școala, în cercul Boroșineu 46 proc. în cercul Radnei 30 proc., în Halmagiu 30 proc. în Chișineu 23 proc., și chiar aici în jurul Aradului 23 proc., din copii obligați nu merg la școală. Cu toate acestea amenzile cele mai multe sunt în cercurile unde școala e mai frecventată, ca în cercul Pecica unde procentul e numai de 19. E dovadă că lipsește consecvența și unitatea în conducerea comitatului. Aci trebuiesc aplicate amenzile, nu la călcarea legii de pășunat. (Aplauze).

Un glas unguresc obiectiv.

Un orator ungar, preotul reformat **Szondy Géza** s'a ridicat pe urmă spre a recunoaște că plângerile românilor sunt întemeiate și exprimând dorința ca însăfârșit să fie pace între cele două tabere vrășmașe. Cuvântarea D-sale ne-a mirat și surprins în mod plăcut, căci D-sa se afirmă a fi un fervent aderent al dlui Justh, care precum știm nu a arătat aceleași sentimente pentru români. Iată ce a spus:

Oratorul a constatat, că în administrație sunt într'adevăr multe neajunsuri și abuzuri. Arată cum a condus odată o deputațiune cu o plângere la un suprefect, iar ca urmare primarul comunal care luase ișișiva a fost destituit. Cauza multelor plângeri e, că ele nu sunt luate în seamă. Protecția e o plagă în comitat. Nu numai românii, ci și ungarul au plângeri pe cari le expun, dar zadarnic. Românii au multe plângeri legitime, dar noi îi privim așa pare-că nu ar avea și ei aceleași drepturi ca noi în țara asta. E ciudat chiar faptul că 300 de obiecte au fost puse în discuție. Am întrebat pentru ce? Mi-s'a răspuns că s'a făcut pentru români cari altcum ne ar bate la vot. Ei bine, dacă o vor face, au toată dreptatea. (Mare zgomot și vociferări din partea ungurească. Românii aplaudă). Vă rog să ne obișnuim însăfârșit a privi și pe români ca pe frații noștri. De ce atâta luptă, atâtea conflicte? Trebuie să cercăm a îndrepta relele și plângerile lor. Primește raportul vicecomitelui. (Aplauze și din parte românească).

Dr. Cornel Iancu declară că va vorbi despre ceace nu-i în raport: chestia alcoolismului. (Mare zgomot, râsete). Nu ar trebui să râdeți, căci e o chestie foarte serioasă. Arată relele alcoolismului care face să scadă natalitatea și crește criminalitatea, căci 75% din crime se fac în beție. Alcoolul atacă și generațiile viitoare. Nu-i adevărat că și în trecut s'a băut. Istoria arată că în trecut numai clasa boierească a băut, pe când mulțimile nu cunoșteau alcoolul. Azi se bea la toate ocaziile. Mai ales în târgușoarele comitatului nostru. Țărani veniți la târg își cheltuesc câștigul în crășme.

Amendați-i pe aceștia, și nu pe cei ce și pasc vitele în opritură. E greșit a se spune că negoțul crășmarilor va scade și se păgubește o clasă socială întreagă. Atunci ar trebui să nu se desființeze pedeapsa cu moarte pentru a nu păgubi pe călăi. Arată rezultatele bune ale antialcoolismului și cere înființarea unui sanatoriu și închiderea crășmelor Dumineca.

Dr. I. Marșeu critică situația sanitară a comitatului. În cercurile unde ea e mai rea, sunt posturi de medici vacante de mai mulți ani, ca în Petriș, Pauliș, Șilindia, etc. Cauza e că sunt rău plătiți. Pentru asta am da bucuroș impozite nouă, nu însă pentru scopuri de maghiarizare. În comitatul întreg e înregistrat un singur caz de moarte pentru febră puerperală, pe când se știe că sunt sute de cazuri de moarte prin avort artificial, urmarea adulterelor. În comunele Giulița, Vărădia, Găvoșdia și Slatina media natalității a scăzut dela 40 la 5 iar media mortalității s'a urcat dela 30 la 32 încât populația acuma scade. Cauza e alcoolismul, luxul și desfrâul femeilor ai căror bărbați, lipsind de-acasă, își trimit banii câștigați acasă nevestelor. Cere ca posturile vacante de medici să se ocupe, iar crășmarii abuzivi să se amendeze. (Aplauze).

Vicecomitele întreabă pe urmă dacă se primește raportul său. Majoritatea îl primește.

D. Mihai Velici cere cuvântul dar președintele în acest moment suspendă ședința făcându-se că nu observă pe d. Velici.

O discuție aprinsă.

Mihai Velici. Protestează contra volniciei că nu i s'a dat cuvântul. Vorbește în chestiunea impositului suplimentar de un procent. Acest imposit e pentru răscumpărarea «locului de pierzare» (Veszőhely) și pentru clădirea unui palat pe seama culturii ungurești în Arad: două scopuri absolut străine de sufletul poporului românesc. Cinstiți-vă eroii naționali pe cheltuiala d-voastră și nu cereți să storceți cu de-a săla obolul nostru pentru un scop care vă inspiră numai pe d-voastră. Noi nu putem uita că părinți și frații noștri au luptat contra eroilor voștri. Noi avem sentimente de pietate pentru eroii și morții noștri și nu ne lăsați nici măcar o cruce să le ridicăm. Nu îngăduiți să se slujească o slujbă dumnezeiască pentru eroii noștri și ne puneți la contribuție pentru ai d-voastră. Asta-i o siluire a conștiinței și sufletului nostru.

Ce privește palatul cultural, nu suntem contra culturii, ne opunem însă culturii ungurești, prin care întiți maghiarizarea noastră. Ne siliți să primim o cultură care nu ne trebuie. Numai cultura națională înalță un popor. Vă faceți stăpâni peste școlile noastre și nouă nu ne lăsați decât dreptul să le susținem, în vreme ce d-voastră porunciți în ele. Nu vă doare că suntem proști, ci că trăim ca români. Sentimentele noastre românești voiți să le striviți. Dar câtă vreme va dăinui sistemul intoleranței de rasă — să nu așteptați să votăm un singur creștar pe seama d-voastre.

Dr. Gál Jenő răspunde dlui Velici că e nevoie ca ungarul și românii să-se înțeleagă, dar românii trebuie să recunoască egemonia culturii ungurești. Amintește pilda germanilor și francezilor, cari după războiul 1870—71 au ridicat reciproc eroilor căzuți monumente. Să-i imitam și noi, dar românii ca partea agresivă trebuie să cedeze întâi.

D. Vasile Goldiș răspunde acestor fraze. Constată cu bucurie, că în ședința de azi s'a ivit și un glas prevestitor al unui viitor de pace. Totuși sunt neajunsuri.

Nu primim să fim numiți unguri căci nu suntem unguri ci numai cetățeni ungari. Limba ungurească însă nu are pentru aceste două noțiuni decât un singur cuvânt: *magyar*, cum a recunoscut și Scotus Viator, un englez nepreocupat. Noi ne plecăm în fața amintirii eroilor D-v., și în fața lui Kossuth, dar vă cerem *reciprocitatea*, ca să-i respectați și pe eroii noștri și să nu ne puneți la contribuție pentru eroii D-voastră.

Votăm pentru un palat cultural unguresc bucuroș, dar votați atunci și D-v. pentru unul românesc, (Oho, mergeți în România! Mare zgomot, președintele sună). Nu mergem în România căci am venit aici înainte de D-voastră.

Invoc o pildă a lui Deák pe care îl respectați. În anul 1871 când era să-se voteze în cameră o subvenție de 50,000 de fl. pentru teatrul național unguresc, a refuzat a-l vota, spunând că atunci ar trebui să-se voteze o sumă egală și

pentru un teatru românesc, nemțesc, slovăcesc, sârbesc și budgetul țării s'a încărca prea mult. Dv. să nu uitați că în comitatul acesta 85% din populație sunt români. Trebuie să votați și pentru ei.

Dr. Iustin Marșeu răspunde de asemenea lui Gál arătând că nu noi ci ungarul sunt partea agresivă. Amintește colecta pentru statuia lui Avram Iancu, care s'a confiscat iar cei ce au îndrăznit să o încunune a fost închisi. Cine atacă aici? noi sau Dv.?

Palatul cultural din Arad e un obiect de lux, căci trebuie întâi școlile primare pentru miile de analfabeți. Respinge impozitul.

Dr. Ioan Suciu constată că de câteori se ridică un glas de împăcare între unguri, imediat se aude și nota de acuze. Cine vrea să împăce nu trebuie să înceapă cu acuze. Nu alții sunt chemați a ne arăta pe cine să respectăm și preaslăvim, ci noi singuri avem dreptul de a ne desemna pe eroii istoriei noastre. Nu vă impunem cultul eroilor noștri, dar nu ni-i impuneți nici pe ai Dv. Eu respect pe unguri cu atât mai mult cu cât își iubesc trecutul, dar dacă și-l iubesc, atunci să scoată punga și să plătească ei pentru cultul lor, să nu ne silească pe noi ca să plătim.

D. Mihai Velici se ridică și începe a vorbi românește (Mare zgomot. Magyarul! Magyarul! D. Goldiș strigă: *In felul acesta veți răuși să nu vorbim de loc ungurește!*)

D. Velici. Au vorbit ceilalți prieteni ai mei ungurește dar a fost înzadar. Declară că nimic nu se poate face fără reciprocitate. Nu ne lăsați să facem nici măcar o slujbă pentru eroii noștri. Asta-i reciprocitate? Cinstiți-ne drepturile și noi le vom cinsti pe ale d-voastră. Executați legea până în capăt, nu numai până unde vă convine. Abuzaiți de situația d-v. ca să ne maghiarizați cu forța.

Votarea.

După cuvântarea vice-comitelui se pune la vot impozitul suplimentar. **Votarea e nominală. Votează 168 pentru și 33 contra impozitului** care astfe se primește cu majoritatea de $\frac{2}{3}$ cât se cere de lege.

S'au făcut și alegerile. S'au ales subprefect la Halmagiul-mare în locul răposatului **Nikodém János, Dr. Török Ferencz** cu unanimitate. Iar în locul acestuia ca vicenotar **Keller Lajos**. În comisiunea administrativă s'au ales **Friebeisz Miklós, Purgly László, Szatmáry Gyula, Urban Iván și Vásárhelyi Dezső**.

Congregația a hotărât a-se înscrie cu 100 de cor. în Liga antialcoolică.

Ședința s'a ridicat la ora 1.

Prăbușirea dirigiabilului „République”.

Nenorocirile cu baloanele militare în Franța urmează unul după altul. După catastrofa balonului „Patrie” cu care toată Franța se mândrea acum ne vine o nouă știre sguđuitoare, balonul „République” a plesnit și prăbușindu-se a omorât toate persoanele aflătoare întrnsul. Forma balonului e ca a unui pește, e de 65 m. de lung și are un diametru încrucișător de 10·8 m. Interiorul poate cuprinde 3650 m. de gaz. Dirigiabilul e edificat după sistemul de a sbura al paserilor, partea inferioară a balonului e din schițe de metal și tot de partea aceasta e legată cu puternice funii de sârmă gondola de oțel a aparatului, care poartă un motor de 75 HP. care mână două osii mari, fiecare provăzută cu câte două aripi.

Dar până când catastrofa dirigiabilului „Patrie” se reduce la un accident nenorocos, la „République” principala cauză a catastrofei e sistemul lui de zburat. Sistemul rigid și semi rigid au fost cele dintău încercări pentru inventarea unui dirigeabil. Sistemul acesta a fost menținut și pe mai departe căci era ușor transportabil și pentru extragerea gazului foarte acomodată. În schimb însă acest mic avantaj e cel mai mare defect al sistemului, căci un dirigiabil, care nu se poate transporta la destinație, nu poate purta numele de „balon dirigiabil”. Avem pentru aceasta probe destul de eclatante avariile baloanelor germane, excep-

tând sistemul Zeppelin, care singur merită mai multă încredere. Cea mai însemnată dovadă despre sistemul greșit e tristul accident al balonului „Republique” și nici nu e de mirare, căci învltirea de pânză a balonului trebuie să suporte toată greutatea gondolei și a motorului, iar cel dintâiu curent mai puternic de vânt o poate foarte ușor rupe, ceea ce înseamnă o catastrofă sigură. La balonul „Zeppelin” însă e exclus un astfel de accident, după cum s'a dovedit în călătoria din urmă a contelui, dela Berlin îndărăpt la Friederichshoffen, când chiar rupându-se propilețele a putut să se coboare foarte ușor.

Ziarele parisiene comunică în ediții speciale catastrofa balonului „Republique” înșirându-o între evenimentele de jale națională. Asupra nenorocoasei catastrofe dăm și noi știrile de mai jos:

Prăbușirea dirigeabilului.

Dirigeabilul „Republique” cu 4 persoane pe bord s'a înălțat din Lavalisse la 25 Sept. 7h 30' dimineața luind drumul spre Mendon. Intre Trevol și Villeneuve (provincia Allier) cam 8 klm. depărtare de Moulins, învltitoarea a plesnit și balonul s'a prăbușit dela o înălțime de o sută de metri. Gondola a căzut pe stradă, toți oamenii din trînsa au fost găsiți morți.

Personalul dirigeabilului.

Catastrofa s'a întâmplat cam pela 8 și jum. înainte de amiază. Puținele persoane ce se aflau în apropiere de Mendon și au fost martori oculari ai catastrofei spun că, balonul pe care-l urmăreau cu privirea l'au văzut deodată căzînd ca un trăsnet, dela o înălțime de 200 m. Oamenii aflători pe balon, au căzut din gondola ajungînd cîteva clipe mai înainte de balonul ce li-se prăbușea din urmă. Nu se știe dacă personalul a sărit de bunăvoie din gondola s'au a fost svirlit în timpul prăbușirii. Cei doi ofițeri și soldații cari făceau personalul dirigeabilului, au ajuns zdrobiți la pămînt, gondola cu motorul căzuse mai la o parte, nici o bucăciică constitutivă a motorului n'a fost găsită întreagă.

Cauza catastrofei.

Catastrofa din Menton a fost comunicată telegrafic ministrului prezident de către prefectul județului, iar acesta a transmis-o lui Falliress, care a fost foarte surprins de știrea nefastă și a trimis îndată doi generali la fața locului, ca să ancheteze faptul.

Dirigeabilul s'a înălțat în Rozierés la 6.50 în gondola era căpitanul Marechal, sublocotenentul Chanvé și doi mecanici.

Ascensiunea s'a făcut în condiții foarte favorabile, dirigeabilul s'a ridicat dintru început la înălțime de 150 m. luînd direcțiunea spre Paris. Intr'un automobil încărcat cu materiale, mai mulți mecanici urmăreau dirigeabilul. Se plănuise o nouă încărcare cu gaz în apropiere de Nevers. La 8.15 balonul a trecut peste Moulins, depărtare de 200 km. de Paris.

În apropiere de Trevol fără de veste se desface o osie dela o aripă și isbește învltitoarea balonului spintecînd-o. Pe deschizătura produsă năvălește gazul care ia foc dela schinteite produse de motor și încurînd întreg balonul e o mare de flăcări. În clipa următoare balonul a început să se prăbușească cu o iuteală bitoare, aruncînd afară pe cei patru oameni cari au căzut nainte castelului Chabannes; trei dintre ei erau deja morți, sublocotenentul Chauvé trăia încă, dar după cîteva clipe a expirat și el.

După cit se poate da crezămînt unor știri ce vin din Lavalisse, se zice că cauza catastrofei dirigeabilului ar fi și avariile suferite cu ocazia manevrelor. Balonul s'a fost găurit — agățîndu-se de un pom sălbatic, și ca să poată lua parte la manevră a fost restaurat în pripă.

Era chiar de prevăzut o prăbușire care s'ar fi întîmplat poate chiar atunci cînd s'a izbit de pom, dacă nu se agăța puternic de crîngile lui.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 28 Septembrie n. 1909.

— **D. Ioan Russu-Șirianu** ne anunță acuma și pe noi că părăsește viața politică a Ungariei și că s'a stabilit în București de unde va servi cauza românească de aici încolo, ca și în cei 7 ani (1884—1891) cât a stat ca ziarist în București și în cei 18 ani (1891—1909) cât a lucrat la noi întai la „Tribuna” și „Foaia Poporului” din Sibiu și apoi la „Tribuna” din Arad. D. Russu-Șirianu a fost unul din muncitorii cei mai

harnici ai presei noastre care cu gândirea sa energică, cu stilul său ușor, curgător, viu și plin de imagini, cu limba sa curată românească și pe înțelesul poporului, reprezentat totdeauna o notă deosebită în gazetăria dela noi. Urăm confratelui și colaboratorului nostru succese și în regatul liber.

— Vizita Francezilor în România.

După primirea entuziastă a oaspeților francezi s'au început vizitele prin țară conform programului fixat de mai înainte. Un tren special a plecat cu excursioniști din Gara de Nord spre Slănic. În vagonul ministerial se adunaseră o sumedenie de excursioniști de seamă și făcu'eră roată în jurul ministrului plenipontetiar al Franței, d. Blondel, întreținînd o animată discuție asupra splendidei recepțiuni ce li-s'a făcut. Vorbeau mai ales despre România cu o volubilitate extraordinară.

În genere pe tot parcursul oaspeții au fost întreținuți de către persoanele ce le însoțiau, între cari pe lângă numărșii ziariști se aflau și dd. Jipseu, secretar în minister și alți demnitari ai statului. Dela gara din Slănic până la saline au avut un superb drum, împodobit cu sute de drapele franceze și române. Unii dintre excursioniști s'au coborât în ocne, unde au fost primiți de muzica militară cu „Masilieza”. Dela Slănic excursioniști s'au întors în capitală, iar ziua următoare au plecat la Sinaia, să viziteze și această localitate. Aici excursioniști au format două grupuri, unul a plecat să viziteze mănăstirea, celalalt a intrat în sala dela Capșa, unde d. Dorchain avea să și țină conferința sa despre „Poezia populară românească”. Grupul dela mănăstire a vizitat cu deamănuntul comorile artistice adunate acolo, exprimându-se plini de admirație despre România, pe urmă s'au întors cu toții la Capșa. După aceea d. Dorchain a luat cuvîntul vorbind cu multă caldura și cu un bogat aparat de cunoștințe despre poezia noastră. D. Dorchain citează un mărgăritar al acesteia, poezia *Miorița*. Dna Dorchain citește aceasta poezie într'o admirabilă traducere franceză. Timbrul argințiu al vocii așa de dulci a d-nei Dorchain a stors lacrimi din ochii asistenților. Insași Doamna Tărei Românești plîngea. Acesta a fost punctul culminant al serbărilor. După conferința excursioniștii s'au dus la otelul Caraiman, unde au luat prînzul iar de aici au plecat la Predeal vizitînd admirabilele pozițiuni din valea Temișului. Pe urmă s'au întors iar la Sinaia și după masa de seară, luată la Capșa, au plecat la București.

— **Cu ocazia vizitei oaspeților francezi în România** s'au aranjat în muzeul de artă națională din șoseana Kisselef, o expoziție de țesături și broderie națională. Au espus cu această ocazie diferite obiecte societățile *Furnica, Albina, Munca și Tăsătorea*. S'a format și un comitet de primire al cărui prezidentă a dna S. Cantacuzino. Oaspeții francezi au fost vizitat această expoziție, organizată în onoarea lor, Duminică. Pentru public expoziția a fost deschisă în zilele de 14 și 15 Septembrie vechi.

— **Știri teatrale.** S'a hotărât definitiv că rolul lui Ștefăniță-Vodă din „Viforul”, dramă istorică în 4 acte de d. B. Delavrancea, va fi jucat de d. Petre Liciu.

— Direcția Teatrului național a luat inițiativa editării unei biblioteci în care să se tipărească toate piesele ce se reprezintă pe scena acestui teatru, — atât cele originale cât și cele traduse.

Biblioteca această, — artistic executată în institutul de arte grafice „Minerva”, — este intitulată „Biblioteca Teatrului Național” și se va vinde cu 0.50 bani exemplarul.

Mulțumită acestei laudabile măsuri, în curînd publicul va putea avea la Teatrul Național, în seara premierelor, textul integral tipărit al pieselor ce se reprezintă.

— **Plesa lui Delavrancea la Iași.** Stagiunea Teatrului național din Iași s'a deschis săptămîna trecută cu admirabila piesă „Apus de soare” de Delavrancea. Maiestrul însuși a plecat ca să asiste la reprezentarea piesei.

— **Membrii fondatori ai bisericei gr. or. române din Vârșeț** s'au mai înscris: Dr. Iosif și Elisaveta Nediciu, proprietar din Oravița-română, plătiind suma de 500 coroane. Aceasta nobilă faptă se laudă de sine. Bunul Dzeu să binecuvinteze pe acești marimonioși binefăcători!

— **Thaly Kalman.** Zilele trecute a murit în Zablat Thaly Kalman, vechiu partizan al partidului kossuthist și istoriograf maghiar. A fost cunoscut mai mult din anul 1904 cînd sub impresia unui discurs al său, a urmat o împăcare între minis'rul Tisza și partidul opoziționist de pe atunci. Lui i-se atribuiește și faptul reînpatrierii moaștelor lui Rákoczy, Mikes și celorlalți surghiuniți în Turcia, pe insula Rodosto. Defunctul a fost membru și viceprezident al societății istoriografice maghiare, care din incidentul morții sale a ținut o ședință extraordinară asupra felului participării la doliu.

— **Logodnă.** Dr. Dumitru Borcia, Săliște, și Elena Irliaș, Băița, logodiți.

— **Balon pentru transport aerian.** Un căpitan din armata austro-ungară a inventat un sistem de transport aerian. După acest sistem, balonul ar fi legat printr'un cablu de sîrmă la o linie de cabluri așezată pe pămînt și balonul s'ar menține asupra acestei linii la o înălțime de o sută de metri. O societate anonimă e pe cale de a exploata această idee și ar fi un proiect pentru primăvara viitoare să așeze cablurile pentru serviciul între Viena și Budapesta.

— **Bancă românească pentru românii din Ungaria.** Se anunță din Cernăuți, că se va înființa o bancă românească cu sediul în capitala Bucovinei. Această bancă va avea un capital social de două milioane de franci și își va desvolia activitatea pentru promovarea intereselor românilor din Ardeal și Țara românească. Partea cea mai mare a acțiunilor a fost semnată în Ardeal și România. Prezidentul băncii va fi Dr. Flondor, iar director executiv dr. Onciul, deputați dietal în Reichsrat ul din Viena.

— **Datoriile lui Gheorghe.** Chestia urmărei pe tron a fost cel puțin pentru cîteva vreme înlăturată. Ministrul Pasici a făgăduit lui Gheorghe că i-se vor da 500,000 fr. și pe lângă aceasta un apanaj anual de 12000 dacă va semna actul în înțelesul căruia abdice de pretenziile sale la tron. Gheorghe a și semnat numitul act, și astfel el va urma pe tronul Serbiei, numai la caz că fratele său Alexandru va muri fără descendenți de parte bărbătească. Dealtcum în chestia aceasta scupcina are ultimul cuvînt, căci ea va trebui să voteze sumele promise de ministrul Pasici. Ne aducem aminte ce furtună stîrnise acum un an proiectul referitor la apanajul lui Gheorghe, cu toate că pe atunci el era moștenitor, pe cînd azi e simplu prinț și se prevede că votarea sumelor făgăduite de Pasici vor provoca o și mai strașnică opoziție. — Din *Belgrad* vine știrea că apanajul lui Gheorghe a provocat mare reacțiune, ziarul *Zvono* atrage atențiunea scupcinei să nu voteze nimic pentru plățirea datoriilor mizerabilului și a asasinului prinț, ca să nu înmulțească sarcinile destul de grele a poporului calic.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumi, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, Crème de obraji, cosmetici, spongii și instrumente de gumă.** Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui *Burger Frigyes* cu firma: „la un corn” în *Kolozsvár*.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

„Tribuna” institut tipografic, Nichin și conv.

A N U N Ț.

Un candidat de avocat

cu praxă

află aplicare imediată în cancelaria avocatului **Dr. Octavian Pavelea în Beclean** (Bethlen) comit. Solnoc Dobăca.

Un cancelist notarial

versat în afacerile notariale, provăzut cu diplomă și necăsătorit află aplicare momentană la notariatul cercual din **Roskány** com. Hunedoarei). Proviziunea anuală e 1000 cor. bani gata. Postul e sistematizat și în caz de a corespunde în curând poate deveni ales.

Ioan Muntean
notar cercual.

Lucza Jozsef

atelier chimic pentru curățitul hainelor
Seghedin (Szegeđ), Laudon u. 9

Primește: curățirea și văpsirea hainelor bărbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, haine de doliu mai departe

curățirea penelor de pat

cu mașina prin ce își redobândesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf.

Comandele din provincă să efectueze imediat și prompt.

Invenție nouă!

Invenție nouă!

Moară de oțel pentru întrebunțare în economie și acasă, macină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe minut — pe lângă garanță.

Preț 14 coroane.

Fac aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmblătit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașini

ORADEA-MARE

(Nagyvárad) Vilanytelep mellett

ÉDER ANTAL

fabrică de miere și ceară în **POZSONY.**

Fabrica în Kisfaludi-utca nr. 10.

Recomandă în atențiunea onoratei preoțimi și a episcopilor parohiale veritabilele sale — **lumini** de ceară de stup pe lângă prețurile cele mai moderate.



Vând și material de ceară pentru lustruitul podelelor și cele mai bune soiuri de **miere.** Comandele se efectuează prompt și conștiințios.

Preț-curent la dorință, cu provocare la ziarul Tribuna trimitem **gratuit și franco.**

Firma fondată la 1809.

La comanda mai mari se dă rabat convenit.

Un „COMMIS“ român

Inteligent cu dexteritate deplină în bransa **băcănie și delicatose**, cu cunoștința perfectă și a limbilor germane și maghiare — se angajează imediat sub condițiuni favorabile la firma

N. Onițiu,
băcănie și delicatose
Sibiu (Nagyszeben).



Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Intreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântanelor arteziane în

Logoj, str. Weis nr. 6.

Intreprindem și executăm **tot felul de lucru și reparaturi** ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântanelor artezice pe lângă prețuri moderate.

MARSCHEK ULRİK

PRIMA TOCILĂRIE DE POZSONY, ARAN-
— JATĂ PE MOTOR ELECTRIC —

POZSONY, Lörinczkapu-u. 19.

Se aduce la cunoștința barbierilor și coafărilor, că fiind această

tocilărie

aranjată de nou conform recerintelor timpului, tocilăritul se face sub inspecțiunea mea proprie și primesc pentru ascuțire și reparaturi tot felul de instrumente medicale, pentru barbieri și coafări etc. precum: **bri-ciuri, foarfeci, mașini de tuns părul și barba etc.**

Recomand mai departe briciurile aflătoare în depozitul meu și ascuțite de mine.

În depozit țin: cuțite de Bengal, Jonson și Person; foarfeci de Glauberg, mașini de tuns din toate soiurile.

Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios.

Prețurile de ascuțire pe tocilă pentru coafari:

ascuțit francez	—	Cor.	—80
jumătate oval	—	•	1—
de tot oval	—	•	1:0
pentru mașina bucată	•		1:20
pentru foarfeci	—	•	—40



BERBERSZKI MIKLOS

pantofar

Nagybecskerek, Józsefőherceg-ut 5.

Recomandă pe lângă preț moderat tot felul de **ghete și pantofi** pregătiți din piele neagră și colorată, precum și din din catifea și plüss.

Preț-curent se trimite gratis-franco. — Neguțătorii se bucură de favoruri deosebite.

Medic român în Carlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena consultează în **Carlsbad „Haus Amethyst“.**

INȘTIINȚARE.

Am onoare a înștiința on. public, că am luat în primire fostul hotel „La Steaua de Aur“ din str. Boczkó și în viitor va purta numirea de firmă:

„Hotel la podul de fier“.

Ori-ce serviciu se va face sub îngrijirea mea personală.

Odăi curate de nou renovate se pot căpăta cu prețul de **60 cr.**

În restaurant, totdeauna se află **mâncări și beuturi curate și gustoase** precum și **Koser.**

Cerând binevoitorul sprijin a onor. public român semnez, cu stimă:

Czitrom Janka,
proprietara hotelu'ui cu restaurant
„La podul de fier“.

Lucru, dragoste, viață.



Acestei treimi numai omul sănătos poate corespunde. Omul, a cărui nervi s'au slăbit, ori prin prea încordată lucrare, ori prin desmeidări, cine veșnic se plânge, se jăluiește, se simte pururea obosit, posomorit, frânt, slăbit; pe lângă acestea e uituc, suferă de insomnie, fără nici o cauză devine iritat, desperat; acela nu poate lucra, nu știe iubi, și viața lui nu e viață. Oamenii cari astfel își au nervii slăbiți, pe lângă cele înșirate mai sus încă de

multe alte nevoi. Aceste boale, neajunsuri și nevoi ale omului, foarte la înțeles și interesant sunt descrise într-o broșurică care le și explică: oă ce trebuie să facă omul bolnav ca să se vindece și scape de aceste boale cari îi atacă inima, stomacul, intestinele, beșica, reumatism, cărcei etc.

Titlul acestei broșuri e: „**Studiu despre cura modernă electrică**“, pe care o poate căpăta **gratuit și franco**, oricine, dacă o cere cu provocare la „Tribuna“ — dela institutul:

Laboratorul medical Electro-Vitalizer
Budapesta, IV. Károly-körút 2 félem. 51.

Cupon pentru carte gratuită.

LABORATORUL „**ELEKTRO-VITALIZER**“
MEDICAL — —
Budapesta, IV. Károly-körút 2, félem. 51.

Rog a-mi trimite gratuit și francat în plic opul
„**A modern villamos gyógymodról**“
pentru { **bărbați.** (Cele de prisos să se steargă).
 femei.

Numele

Adresa

Epistolă de recunoștință.

Aszódy Balázs, tipograf, Szent-András, com. Bichiș. Mult stimată Die Doctor! Vă fac cunoscut, că aparatul Electro-Vitalizer pe care l-am cumpărat dela institutul Dtre în 20 Oct 1908 m'a vindecat pã deplin. Aparatul Dtre m'a făcut să pot lucra, și sc fii sănătos. Am bolit rău 7 luni, probând ba una ba alta și numai aparatul Dtre mi-a putut ajuta. Pentru aceasta primiți sincerile mele mulțămite. D zeu să Vă trăiască încă mulți ani. Aparatul Dtre îl recomand și îl voi recomanda fiecărui suferind.

Babós Béla

fabricant de instrumente muzicale în

Sibiu, (Nagyszeben) Piața-mică 24.



Unicul fabricant în Sibiu. Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de cumpărat pentru ori-ce instrumente, precum: violine, țitere, clarinete, instrumente de suflat din pliu și harmonice. — Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de gramofone în diferite mărimi. Mare asortiment de plăci pentru gramofone cu prețurile cele mai ieftine.



Comandele se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau prin rambursă. — Reparaturile se fac cât se poate de bine, lute și cu prețurile cele mai ieftine. Prețuri moderate, serviciu prompt.

RICHTER și ZEPENEU

pietrari

BISERICA-ALBĂ
Szászka-ut 112.

— VĂRȘET —
Ferencz József-tér 23

Recomandăm on. public din Vârșet și jur cele mai moderne

Monumente mormântale

de granit negru șvedian, sienit, labrador, marmoră albă de Ruschița, trachit pentru cripte și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din piatrăria proprie totfelul de lucrări de brânșă piatrăriei. Depozit de pietrii de hotare.



Croitorie românească.

Am onoare a aduce la cunoștința domnilor români, cumcă cu începerea sezonului de toamnă

mi-am asortat bolta cu cele mai fine și elegante stoffe,

și cumpărând pe bani gata, sunt în poziția de a lucra foarte ieftin și anume;

Un rând de haine dela 40—50 coroane.

Un pardesiu din orice stofă 40—50 cor.

Un rând de haine caiser negre 50—60 cor.

Un roc de iarnă 50—60 cor.

Comandele se fac numai pe bani gata.

Drept aceia orice român are datoria și e rugat a comanda la firma românească, totodată va face și economie.

Rugând sprijinul domnilor români sunt

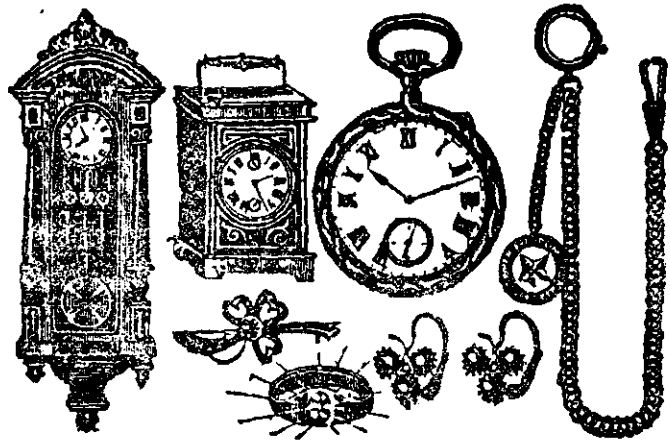
cu deosebită stimă:

Nicolau Iosif,

Ara d, strada Deak Ferencz 31.

IOSIF SCHULLER, optic și orologier

SIGHIȘOARA (Segesvár) Bayergasse 20.



Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de orloage de buzunar și de părete și orloage deșteptătoare, precum și articlii optici.

Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Inele de logodnă după măsură.

Toate lucrările de brânșă aceasta se execută cu specialitate, garanță și cu prețuri ieftine.

Telefon 149 și 227. — Telefon 149 și 227.

Frații Lászlóczki din Cluj

aduc la cunoștință că cârnăjăria veche de 40 ani, au mărit-o și au provăzut-o cu instalație electrică. Recomandă specialitățile de prima calitate de

cârnaț din Cluj, slănină și articlii de cârnăjărie,

precum: slănină fină (Kaiserfleisch), slănină cu aiu, cârnaț, carmanadla, șuncă, limbă; în sezonul de iarnă

cârtaș de Cluj și sângerete; specialitățile de cârtaș și cârnați, pastete, și rânză de porc umplută, slănină pentru muncitori în cantitate peste 25 kg.; în fine untură curată de porc toplită în vase.

La comande mari și prețuri mari.

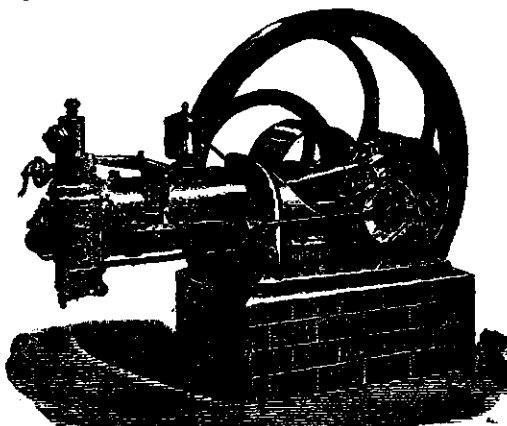
Expediare cu poșta sau cu trenul. — Serviciu prompt și grabnic. Cu catalog de prețuri sau cu informațiuni servim bucuros. — Adresa:

FRAȚII LÁSZLÓCZKY fabrică de cârnăjărie - Cluj - Kolozsvár.

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK și SZABÓ

Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14.



Recomandă motoare mănate cu uleiu brut, benzin și cu gaz de prima calitate, precum și orice articlii tehnici uleuri, instrumente și mașini. Primește instalație de mori pentru măcinat. — Atelier de reparat propriu

Catalog de prețuri se trimite gratis și franco.

BENEDEK SÁNDOR orologier și giuvaergiu -
Cluj—Kolozsvar, Wesselényi M.-ut nr. 13. (Lângă banca „Coroana“.)

Își recomandă asortimentul său bogat de orologioare și giuvaergicale cu prețuri foarte avantajoase și lucrute în cel mai fin sistem. Obiecte de salon de argint veritabil și argint de China în mare sortiment; tacâmurile de masă din argint se pregătesc după prețul curent de zi. Oologioare veritabile „Omega“ pe lângă garanție de 10 ani. Serviciu prompt și sold. Prețurile cele mai mici derate.

Acei cari cer cu provocare la ziarul „Tribuna“ primesc catalogul gratuit și porto-franco acasă.

Comandele din provincie se efectuează prompt și conștientos.



COLOREAZĂ ȘI CUREȚEȘTE VARGA ȘI NAGY

în ORADEA-MAKÉ—NAGYVÁRAD.

Colorează și curețește tot felul de vestimente preoțești, bărbătești, de dame, blouse de mătăasă, costume de batist, draperii la ferestre, și mantale de piele. Dantele și panglici de mătăasă după modele dorite.

În caz de doliu, orice vestmânt în mod excepțional se colorează negru.

Depositul nostru e în Nagyvárad, Szt.-János u. 48. Întreprinderea: Fekete sas palota, pasagé 26.



Fondată la 1840.

Werner

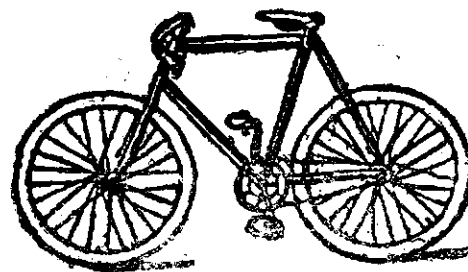
fabrică de pian, pianine și cimbal, aranjată pe putere de mașini Pozsony — Pressburg.

Pregătește numai **instrumente muzicale** de primul rang. Pe lângă garanția solidă expediază și cu favorul de plăți în rate lunare.

Prima fabrică germană vieneză de pian, pianine și cimbalme. Preț-curent cu provocare la acest ziar se trimite gratis și franco. Adresa telegrafică: CLAVIER WERNER-POZSONY.

În atențiunea bicicliștilor!

Cea mai ieftină sursă de cumpărat:



Bicicleta engleză, ajustată complet, cu garanția de 2 ani . . . Cor. 90—
gumi din lăuntru „ 2.50
„ afară „ 4.50
1 păr. pedale engl. „ 4.—

Totfelul de părți pentru biciclete cu prețurile cele mai moderate. Mare magazin de gramofone și plăci.

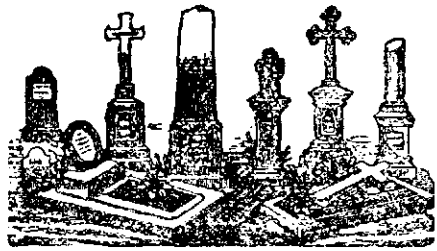
KATZKY ANTAL, mehanic

— TIMIȘOARA - CETATE, Jenőherczeg - utca. —

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 692.

ALBERT KLINGENSPOHR măiestru petrar în Mediaș (Medgyes). ● Filiala în Sibiu (N.-Szeben) 5.

Mare depozit de **monumente mormântale** din piatră greasă, marmoră, granit șenit și labrador. În urma experienței îndelungate și a cumpărării în mare atât a calității cât și a ieftinătății acor urilor mă știu în poziția de a satisface întru toate pretenziunile on. public. Invit on. public să cerceteze depozitul meu framos asortat. Comandele se execută punctual.



Cu schițe și prospecte servesc gratuit.

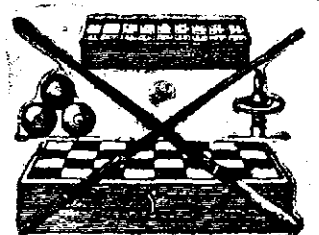
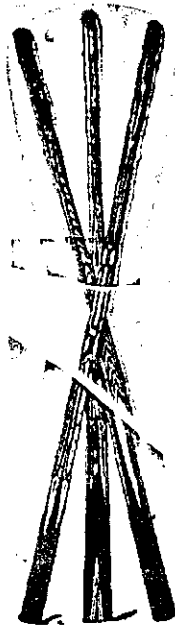
Primește spre executare totfelul de lucrări de zidit aparținătoare la branșa mea pe lângă serviciu prompt și prețurile cele mai ieftine.

Weisz Géza

fabrică de daenuri pt. biliarde, cheiuri și bile pt. biliarde. Budapesta VII, strada Akácza Nr. 61.

Pregătește tot felul de cheiuri și bile veritabile de fildeș, ține în depozit cele mai bune cheiuri, bile veritabile de fildeș, șacuri, domino, bile „Lignum Sanctum“ și păjnuși de lemn de carpin.

Primește spre reparare cheiuri și bile de fildeș și ambră cu prețuri moderate pe lângă executare solidă și cu punctualitate.



Fondată în 1885.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică de ciasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta Budapesta IV., str. Bástya nr. 22. — Právălia: V., strada Váczi nr. 57. —



Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani ciasornice de turn, școli, castele și cazarme, primește deasemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă duc ori unde în persoană, budget face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

Nou atelier de fotografiat în Cluj, Kolozsvar, Mátyás Király-tér 25.

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință on. public, că mi-am deschis nou atelier de fotografiat în piața Mátyás Király 26 și e aranjat după recerintele timpului modern, provăzut cu cele mai noi mașinării, s'a la dispoziția on. public. — În atelier se pregătesc fotografiile protalbin, lucii și matt, — chipuri de platin, aquarel, pigment și argint brom. — Recomand în deosebi speciile mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regnicolară am fost distins cu medalia de aur. — De altcun pregătesc și tablouri, grupe e.c. în execuțiile cele mai noi și moderne.

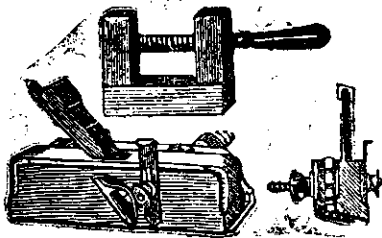
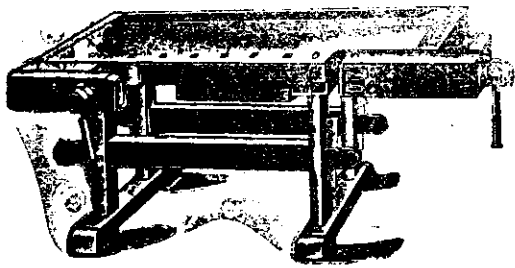
Atelierul e deschis și în dumineci și sărbători.

Cu deosebire stimă:

Csizhegyi Sándor, fotograf.

In atențiunea fabri-
celor de lemnărie!

Recomand
instrumente
din cel mai bun material nece-



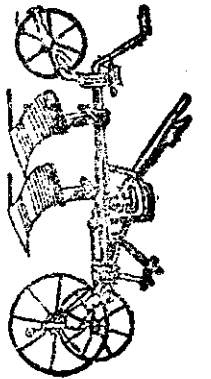
sare pentru măsur,
sculptor de lemn
și dogar, cu prețuri
mod. după desen.

Nagy Mihály
fabrică de instrumente
Szabadka
Therezia-tér.

Atelier model de
mășină proprie.

turnătorie de fier, fabrică de mașini și plu-
guri, atelier de zidărie și lăcătușerie
Oradea-mare — Nagyvárad
Teleky-utca 35.

Tátray Sándor



Lucrări vărsate pentru mașini,
după desen sau lucrări de
fier strugărit și lucrări oblite.
Pluguri sistem Sack,
toftul de lucrări de lăcătușerie și
— pentru zidiri.

„AURORA”

Intreprindere Română în New-York 204—
W. 14 th. st. — Director: Dr. E. Lucaciu.

Fondată și incorporată conform legilor statului Illinois în 1909.
In toate afacerile referitoare la America, cereți des-
lușiri dela firma „Aurora”.

Banca Română „Aurora”. Dacă cineva dorește
a trimite bani din America în țara veche, ori are bani
de depunere să se întoarcă la banca română „Aurora”
din New-York 204 — W. 14 th. str.

Librăria „Aurora”. De doriți ori ce soi de cărți,
de rugăciuni, de celit, de învățat, cereți catalogul lib-
răriei noastre care este cea mai mare și mai bogată
librărie românească din America.

Dacă vreți să călătoriți în America, ori din Ame-
rica în țară, cereți deslușiri și cumpărați bilete de
vapor dela întreprinderea „Aurora” 204 — W. 14 th.
str. New-York. Pe ori ce linie vă putem vinde bilet.

Dacă cumpărați dela noi bilet pe vapor veți primi
adăpost în casa română de emigrare „Aurora” 204 —
W. 14. th. str., care este singura întreprindere română
incorporată după legile Statelor-Unite.

Toți românii cari vin ori pleacă din America, ori sunt în
America, sunt rugați a informa biroul central „Aurora” despre
locul unde petrec ori unde s'ar muta cu locuința ca să fie ținuți
în evidență în registrele casei de emigrare și la toate împreju-
rările să se poată da deslușiri la aceia cari le-ar dori.

Dacă cineva dintre emigranți dorește să cumpere
pământ în America să ceară informații dela întreprin-
derea „Aurora”.

Toate epistolele să se trimită la adresa ;

E. Lucaciu, director, 204 — W. 14 th. str.
— **New-York S. U. A. de N.** —

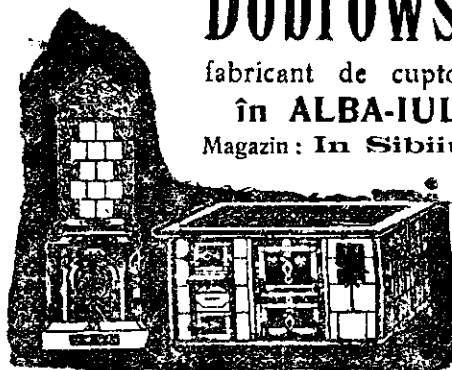
Cine dorește răspuns este rugat a alătura o marcă de 30 fil.
ori 5 cents.

Dobrowszky Károly

fabricant de cuptoare și magazin de olane
în ALBA-IULIA (Gyulafehérvár).

Magazin: In Sibiu la Carol F. Jickeli.

Magazin mare și stabil



Pregătesc olane foarte bune
în stil modern,

„Patent Fűtő Multiplicator”

brevetat, ușor de încălzit, în co-
lorițe cele mai frumoase ș. a.
brună, verde, elefan înă, alb,
samoă, drap, de culoarea ma-

zerei, merie, albastră, vânătă, brună deschisă, castanie, maiolica etc. par-
doseală pentru vane de scaldat, din plăci de porțelan fayenc, vetre pentru
fierit din porțelan de culoare albă și albastră. Reparez și transform cuptoare
vechi, pe lângă garanță de 2—3 ani.

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public,
cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea
liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela Bârzava (coț. Arad) cu vagonul.
Afară de aceasta recomand magazinul meu de lemne,
calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stânjini, în
Arad, Óvár-tér nr. 10. (La fosta casă de vamă în-
naintea podului cetății).

Liferez acasă și lemne tăiate cu săcurea dela 50 kgr.
în sus. Una maje metrică cu 1.60—2 cor.

Prețurile se pot ști la facerea comandelor dela dl
Petru Novac, propriet. pădurilor din Vasoăia, în **Arad**
str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octom-
brie în casa proprie Teleky-u. nr. 4. vis-à-vis de reșe-
dința episcopescă) sau în Arad Óvár-tér 10. Telefon 579
unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podu-
lui cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi)
veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân
cu deosebită stimă:

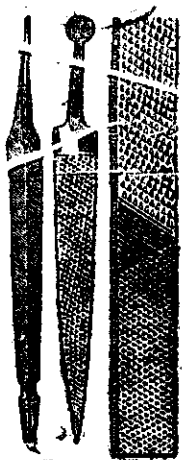
PETRU NOVAC,

proprietar și neguțător de lemne.

HAFFNER JÓZSEF

tăietor de pile

SIBIU (Nagyszeben), Elisabethgasse 42.



Recomandă fierarilor și comer-
cianților atelierul său de tăiat
pile bine aranjat, unde se pregătesc
pile mici și mari din oțel vărsat
de prima calitate etc. primește spre
scobire pile mici și mari vechi cu
prețuri ieftine.